

Donji Vidovec

(1226. – 2021.)

Donji Vidovec

(1226. – 2021.)

2021.

*Egy határon átnyúló régió, ahol a folyók
összekötnek, nem elválasztanak*

Donji Vidovec

(1226. – 2021.)

Kiadó:

Muravid önkormányzata

Szerkesztette:

Josip Grivec, Siniša Novak, Bojana Petrić

Fordító:

Livicon d.o.o.

Fényképek:

Josip Grivec, Moto-Nautika Klub “Aranymosók”, Muravidi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, “Društvo Naša djeca” Egyesület Muravid, Muravidi Nyugdíjas Klub, “Vidovčan” Labdarugó Egyesület, Muravidi Kulturális Egyesület, Muravidi Asztaltenisz Klub, “Mrena” Horgász Egyesület, “Patka” Vadász Társaság, Nikolina Kranjec Cenko, Bojana Petrić

Irodalom:

Muravid települése és egyházközsége: (1226-1996) / [főszerkesztő Zvonar Ivan (és társai)]

A muravidi óvoda monográfiája, MÉGCSAK ÖTVEN ÉVESEK VAGYUNK...

Jelen monográfia az Interreg V-A Magyarország- Horvátország Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében, a CulturCo HUHR/1901/3,1,2/0017 számú projektben, az Európai Regionális Fejlesztési alap társfinanszírozásával valósult meg.

**Egy határon átnyúló régió, ahol a folyók
összekötnék, nem elválasztanak**

A jelen dokumentum az Európai Unió társfinanszírozásával valósult meg. A tartalma kizárólag az opció Donji Vidovec felelősségi körébe tartozik. Az itt megtalálható anyagok nem tekinthetők olyanoknak, mint amelyek az Európai Unió és / vagy a HU-HR Interreg V-A CBC Program Irányító Hatóságának hivatalos állásfoglalását tükrözik.

CROATIA, 2021.

Isten hozta Muraközben,
 Horvátország virágoskertjében,
 Isten hozta Muraviden.
 795 éve jegyzett
 Ősi településünkben
 Hol a Mura a Drávát csókolgatja
 S patakunk, a Bistrec csörgedez némán,
 A csicsonyi üregi sárkánykígyó
 békésen alszik, hosszasan alussza álmát,
 Itt nevelkedünk, játszunk,
 óvodába, iskolába járunk,
 szép Szent Vitus-templomunkban
 Istenhez fohászkodunk.
 Mondják, a legősibb messze található,
 barokkos, tele értékes kincssel,
 de a plébánia könyvtára is
 értékes könyveket rejt,
 Gazdag néprajzi gyűjteményünket,
 amint illik,
 a múzeumok éjszakáján
 számos idegen látogatja.
 Falunk közepén, a templom és iskola előtt,
 Hatalmas tölgy áll, mondják,
 a legnagyobb egész Muraközben.
 Muravidi ligetek, mezei virágok,
 ibolyák, nősziromok tája, de a legszebb
 közülük az „ünő” - helyi nyelven,
 horvátosan - kockásliliom.
 A Zrínyiek korától Muravid kovácsműhely volt,
 a kletnicai nyaraló
 számadások és hűségfogadás helye.
 A törökökkel egykoron a „Vidi farkasok” megütköztek.
 A dal is mondja, mely így kezdődik:
 Szerelem a szívben,
 Szablya a kézben,
 Harcba szállnak
 A „Vidi farkasok”...
 Kék szemükben könny csillan,
 Szívük dobban,
 földünket soha senki
 többé el nem veszi.
 Az aranyló Dráva maga is Vid része,
 az aranymosó ki kincsét kutatja,
 csónakját a folyó ringatja.
 Vid maga
 az aranygyűrű-vadász,

a vidi aranyosók,
kiket a császárnő, Mária Terézia
vett védelmébe,
apám mesélte ezt már nagyon rég.
Itt kezdték fonni a kosarat is egykor,
cekkereket s más egyebet, háncsból.
Főzték a vesszőt,
kenderből vásznat szőttek,
s még ma is fonják olykor-olykor a kosarat és a cekkert.

Búcsúnapokon a finom márcot itták,
a mi mézeskalácsosaink a világ legjobbjai voltak,
akárcsak fekete sörünk, aranyló levesünk,
tejsavónk és mazanicánk (szegényrétesünk).

Vid maga az arató
ki kaszáját kalapálja ki,
labdarúgó a Kalanicán,
a hintázó gyermek,
az öreganyó is
ki gyermekének Ausztráliába ír levelet.

Vidi a római sisak,
az ezüstös boroskancsó
az antik világból itt maradt
Vidiek a szervezetek és egyesületek
mesterek és varrónők,
Vid maga a tánc és a dal,
mely halkán, halkán szól...
Vid mi vagyunk, Vidiek,
itthon
és szerte a világban

Szerző: *Josip Grivec*

DONJI VIDOVEC TELEPÜLÉS ÉS ÖNKORMÁNYZATÁNAK TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉSE

I.

A két folyó, a Mura és a Dráva közti, illetve ezen területeken kívüli talált régészeti leletek a környék ezeréves folyamatos életjelekre utal, mely különösen Muravid község jelenlegi területére érvényesül. A rossz éghajlati viszonyok miatt sajnos rendkívül kevés az őskorból (paleolit) származó leletek száma de az éghajlati viszonyok javulásával az újkőkor (neolitikum) idejéből már jelentősebb bizonyítékok állnak rendelkezésünkre Muraköz e területén való emberi életéről.

A földrajzi elhelyezkedése, természeti környezete és a vidék fejlődése miatt ez egy sajátos terület.

A nagy folyók, a Mura és a Dráva, összefolyásának közelsége, a mocsarakkal körbevéve, a mai Muravid (valamikor Bistrica) magasabb földrajzi területei nagyobb biztonságot nyújtottak az emberek részére és innen ered a terület nagyszámú őslakossága.

Stjepan Glavač térképén: Muravid mint Szt. Vitus (Szent Vid) 1673-ban kerül először említésre

Muravid település nagyon régi őstörténettel rendelkezik, ókori leletek is találhatóak, a VI. század végén a horvátok letelepedésekori történeleme különösen gazdag. Évszázadokon keresztül, egészen a 18. század végéig Muravid volt Muraköz keleti részének központi helye és a római katolikus plébániája, azaz Dravasiklós, Alsómihályfalva, a mai Muraszentmária, Alsódomború, Kotor és Légrad településeknek.

Ezen okok miatt rendkívül sajátos a helyszín, rendkívül hosszú és érdekes a történelme, sok pozitív tulajdonsága miatt 1893-ban felfigyelt a környékre Gőnczi utazási író. Ő a következőket írja: “Muravid település a nevét a nagyon régi Szent Vid templomról kapta.

Ez egy kedves tiszta falu, ahol legrendezettebbek az emberi kapcsolatok Alsó Muraköz megyében”. Mondhatnánk, hogy napjainkban is nagymértékű szorgalom, törődés és kölcsönös tisztelet jellemzi az alsódomborúi lakosságot.

Ez csak egy kis csepp a gazdag Muravid történelmi folyójából, de hiányoznak a levéltárakban végzett részletesebb körű kutatások és a régészeti kutatások.

A fontos eseményeket hiteles források alapján soroljuk fel Muravid monográfiája és valamint a szomszédos alsódomborúi Dr. Dragutin Feletar akadémikus szövegeinek felhasználásával.

II.

Muravid őstörténelme még nem került kelő képen feltárássra. A település területén csak célzott terepfelmérések kerültek elvégzésre az esetleges új lelőhelyek meghatározása érdekében, több a véletlen lelet mint a szisztematikus feltárás. Arra a következtetésre juthatunk, hogy az emberi történelem legrégebbi korszakait ezen a területen még szükséges szakmailag és tudományosan értékelni és feldolgozni.

Mégis elmondhatjuk, hogy a Muravid település hosszú fejlődése a kőkorszaktól egészen a vagy a paleolitikától napjainkig követhető.

Például a Légrádi hegyen talált mamut agyarak és Mura és Dráva vízrajzi csomópont területéről származó véletlenszerűen talált kőbalta leletek cáfolatlanul bizonyítják az ezen területen élő emberek kőkorszaki életét és tevékenységét.

Határozottan kijelenthető, hogy Muravid és annak közvetlen földrajzi környezetének magasabb részei már ekkor lakottak voltak. Ennek bizonyítéka az a kőbalta melyet Muravidtől nyugati irányban találtak, és a Muraközi Múzeumban, Csáktornyán őriznek.

A fémkorszakok, különösen a vaskor, jelentősen több adatot szolgáltat Muraköz e keleti sarkáról. Ebben a korszakban jelentős állandó települések jönnek létre, Pannónia ezen részen élő lakosok részben ismertek. Az eddigi ismeretek szerint Muraköz és Drávamente ezen részének legrégebbi ismert lakói a trákok voltak, akik a Kr.e. 8. században elnyomták vidékünk illír törzseit.

Tehát a trákoktól egészen a horvátok letelepedéséig tartó időszakban régióink alapvető demográfiai vázát az illírek vagy illír törzsek alkotják, bizonyos regionális különbségekkel.

A számítások szerint Északnyugat-Horvátország tágabb területét a pannonok, illír törzsek lakták, míg Muraközben, valamint annak keleti részén - a Seretes törzs (folyómenti törzs) kerül említésre. A pannonok vaskori magas kultúrája, továbbmélyül az ókorba. A Kr. E. 4. század elején északról a kelták is "megérkeznek" akik nagy részben elnyomják az illíreket. A daruvári és a varazsdi vidéket benépesíti a kelta lasi törzs de a későbbi források szerint Muraközben továbbra is megmaradtak az illírek illetve a Seretes törzs.

A vaskorból, sőt a régi vaskorból is viszonylag sok Muraköz keleti részéből származó régészeti lelet található mégha csak részleges és nagyon töredékes régészeti feltárások kerületek megvalósításra. A Hallstattból (korai vaskor) különösen gazdag leletek találhatók Muracsány közelében illetve Murakirály, Alsódomború, Muraszentmária és Muravid területein.

A régi vaskori leletekből származó népesség folytonosságát, különösen az illír-kelta kultúra időszakhoz közelítve Muravid közelében található régészeti lelőhelyekről származó leletek (többnyire cserépmaradványok és laza anyagok) is bizonyítják: tó, régi temető és Čičanje, ezek a leletek hiányosak és nagyon fragmentáltak, ezért alaposabb régészeti kutatásokat szükséges végezni valamint a többi muravid környéki lelőhelyeken.

III.

A római vagy ókori kultúra nagyon fejlett volt Muraköz keleti részén, mély nyomokat hagyva a terület általános történetében.

Annak ellenére, hogy az illírek és a kelták erős ellenállást tanúsítottak, Pannóniát tárgyalt korunk elején római légiók foglalták el (Krisztus után 8. sz.) megállíthatatlanul terjesztve befolyásukat és magas kultúrájukat kelet felé egészen a megerősített határig (limes) a Dunán. A hatalmas és nagyon szervezett római hadsereg, továbbá a polgári közigazgatás Muraközben döntő befolyást gyakorolt a települések és összeköttetésük alapvető hálózatának (utak, ösvények, folyami átkelők) kialakítására. A legfontosabb irány itt a Dráva síkság volt a déli oldalon, a mai Ptujtól (Szlovénia) keresztül Ludbregén át Mursáig, illetve Eszékig, de meg kell említeni, hogy a Dráván át északra vezető útról számos mellékút vezetett, többek között Alsó-Muraközön át, ami lehetővé teszi egy sajátos és nagyon fejlett római kultúra kialakulását.

A római útvonalakból és az ismert irodalomból, régészeti leletekből ma a Mura és a Dráva találkozásánál nagyon fontos településekről beszélhetünk az ókorban, azaz Marinianae-ról és Carrodunumról.

Bár a történészek és a régészek még mindig vitatják ezeknek az ősi településeknek a pontos helyét, tény, hogy léteztek a mi területünkön és akkoriban viszonylag dinamikus élet létezett Muravid területén is.

Ókorból származó leletek találhatók Muravidről és a közeli helyekről. Az ókori kultúra szempontjából különösen fontosak voltak a kissé kiemelkedett terepek, amelyeket a késő pleisztocén és különösen a korai holocén folyamán – legfőképpen igaz Muravidre – kialakult fluviális-eolikus erózió okozott, de más, Alsódomború és Muraszentmária felé eső domborzatokra is, mivel ezek a terek természetes védelmet nyújtanak a szeszélyes Mura és Dráva folyók ellen, tehát az ember ősidők óta használja őket települései hasznára és évszázadok óta alakítja céljának megfelelően..

Andela Horvat 1977-ben antik maradványokat talált a Muravid melletti Kalanica térségben, majd később (1988.) J. Vidović régész is kutatott azon a helyszínen. Három régészeti szonda megnyitása alapján egyértelműen megállapították, hogy ezek kerámia és más római kori leletek, vagyis, hogy létezett egy nekropolisz (rendezett temető) hamvasztásos temetkezésekkel és kapcsolódó mellékletekkel, amelyek meglehetősen sekélyek és egyben a mezőgazdasági munkák miatt is pusztultak, amit a feltárt kerámiák sokasága bizonyít a felületen, a humuszos rétegben. Római pénzt is találtak ott, így az említett nekropolisz az i.sz. 2. és 4. század közötti idoszakra tehető. A népesség folytonosságát az ókor óta (és valószínűleg korábban is) megerősítik a Čičanje lelőhelyről származó leletek Muravidtől északnyugatra, a Bistrec patak bal partján, a kissé kiemelkedő terepen, ahol bőségesebb középkori leleteket tártak fel. A Muraközi Múzeum régészei a római kori kerámiákat, pénzt is felfedeztek a településen és annak környékén, ám véletlenszerűen is előkerültek leletek más helyszíneken, melyeket a Krisztus utáni 3. és 4. századra kell datálni. Így az alsómuravid területen véletlenszerűen római bronz sisakot találtak a „Régi temetőben”, amely szintén egy kis természetes magaslat (140 méterrel a tengerszint felett), a feltárást 1979 -ben Josip Vidović régész végezte ezen a helyen. A leletanyaggal kapcsolatos néhány megállapítás: "1965-ben egy bronzból készült lovas sisakot találtak a Muravid melletti „Elsüllyedt templom” területén, amelyet ma a Muraközi Múzeum régészeti részlege őriz. A „Zsidó temető” helynév egy régészeti lelőhely jelenlétére is utal. Ugyanis a település elrendezése jelzi az ókori katonai építészetre jellemző bizonyos törvényszerűségeket, ám a település jellegét hűen tükrözi a sisak lelet is, amely önmagában nagy valószínűséggel a római kori nekropolisz maradványát képviseli. "

Reális feltételezés, hogy Muravid területén római állomásozó hely vagy katonai település volt, sőt arra a következtetésre is juthatunk, hogy a mai (azaz középkori horvát) Muravidnek alaprajzának kezdetei az ókorba nyúlnak vissza, de mindenképpen a rómaiak befolyást gyakoroltak a település kialakítására, így biztosítva a település folytonosságát a középkor felé számítva.

IV.

Legjobb megoldás, ha Muravid gazdag középkori történelmébe belépünk a Čičanj régészeti lelőhelyen keresztül, amely a Bistrec patak mentén, a mai településtől mintegy fél kilométerre

északnyugatra, kissé emelkedett terepen (135 méter tengerszint felett) található. Tekintettel az ékszeres és fegyverek leletanyagra, valamint egyéb tárgyakra, amelyek bizonyosan a 7. és 8. század ószláv középkori kultúrájához köthetők, talán Muravid kezdeteit Čičanjében kell keresni. Itt, Bistrec közelében és talán valamivel keletebbre, Ž Tomičić szintén a kora középkori település létezéséről beszél a feltárt kora középkori kerámia az ún. al-dunai típusú (8. és 9. század) alapján. Lehetséges, hogy a " Bistrec predium " (Bistrec birtok) a középkorban a mai helytől kissé északra vagy északkeletre helyezkedett el.

Bistrica település (Bistric predium), mint Muraköz keleti részének központi települése és valószínűleg már római katolikus plébánia, bírósági vita tárgyát képezi a 13. század elejétől. Tekintettel arra, hogy magáról a vitáról egy 1226. évből származó dokumentumot őriztek meg, ez egyben általánosságban vett Muraköz középkorban keletkezett első írásos említése is. Ennek a fontos dokumentumnak a latin szövegeit Ivan Krstić publikálta már 1873-ban, majd később felkerült a legkorábbi horvát történelmi írások híres gyűjteményébe, a "Codex diplomaticus"-ba, amelyet Tade Smičiklas szerkesztett. Egy 1226-ból származó dokumentum azt mondja, hogy „Béla, az ifjú király” István zágrábi püspöknek ítélte oda Bistrica és Otok birtokokat, a Mura és Dráva folyók között. Tekintettel arra, hogy az említett dokumentum alapján rögzítjük Muravid (Bistrica) 795 évvel ezelőtti első írásos említését is, kíváncsiak erről és a bistricai birtokkal kapcsolatos eseményekről a 13. század első feléből még többet megjegyezni. Idézet Rudolf Horvat Muraköz történetéről szóló könyvéből: „Akkoriban több földbirtokos is volt Muraközben (értsd: 13. század). Ezek közül két birtokot Mutimir nevű birtokolt, mégpedig Otokot (Perlak közelében) és Bistricat (Bistrec patakánál, Kotor, Alsódomború és Muravid közötti) területen. Valószínűleg Mutimir nagyon gonosz ember volt. Ez látható abból, hogy sok kárt okozott valamely Pál nevű nemesnek, akinek mindkét szemét aztán ki is vájatta. Pál testvére Egyed, 1225-ben Béla horvát herceghez érkezett és jelentette neki Mutimir által elkövetett bűnt. A herceg Zágráb városában lakott. Ide idézte udvarába Mutimirt és Egyedet tárgyalásra. Mutimir nem válaszolt az idézésre, így el sem ment a meghallgatásra és nem is küldte el helyettesét. Azért a herceg mégiscsak elítélte, „süketnek” titulálta és 200 márka (font) ezüst bírságra ítélte. Mutimirnek ezt a 200 márka ezüstöt kellett fizetnie a szerencsétlen Pálnak. Az összeg akkoriban hatalmas pénz volt, amit Mutimir nem engedhetett meg magának. Ezért fordult Mutimir Zágráb püspökéhez, II. Istvánhoz könyörgéssel, hogy megvédje őt a herceggel szemben. István püspök maga is nemesi származású volt (nagyon tekintélyes családból származott), kiválóan irányította a zágrábi egyházmegyét 1225. évtől egészen 1246-ig, Béla maga is nagyon tisztelte István püspököt. Ennek okán megengedi neki hadd próbáljon megoldást találni Mutimir és Pál (illetve Egyed) problémájára. A herceg helyettese, Chete gróf is jelen volt az egyeztetésre. Mutimir és Egyed is eljött a megbeszélésre. Megegyeztek, hogy Mutimir 150 márka ezüstöt fizessen Pálnak, de Mutimir ezt sem tudta kifizetni, így birtokai István püspök tulajdonába kerültek.

A Bistrica birtok (Bistric predium), amely elnevezést ma a Bistrec patak viseli, Muravidtől északra és északkeletre folyik, még mindig felkelti a régészek és a történészek figyelmét, mert pontos helye nincs meghatározva. Magas terepviszonyok között található a mai Szent Vid Plébánia Templom, nagyon vonzó és lakhatásra alkalmas helyszínen, ahol egykor gótikus templom állt, valamint a helyi temető itt kapott helyet. Létezik egy bizonyos logika, miszerint Bistrica pozícióját éppen ezen a helyen kell keresni. A régészeti leletek és a későbbi dokumentumok azonban nagy valószínűséggel arra utalnak, hogy Bistrica eredetileg Čičanj-ban, a Bistrec patak mentén, a mai Muravidtől kissé északnyugatra létezett.

Az alsómuravidi római katolikus plébánia, mely Bistrica vagy Bistric néven ismert, egy régi középkori plébánia, lefedte Muraköz teljes keleti sarkát, beleértve a mai Čukovec (Drávasíklós), Donji Mihaljevec (Alsómihályfa), Sveta Marija (Muraszentmária), Donji Vidovec (Muravid), Kotoriba (Kotor), Donja Dubrava (Alsódomború) és Légrad településeket.

Az 1794. évből fennmaradt kanonikus vizitáció közvetetten is megerősíti ezt a lehetőséget, mert azt mondja, hogy az alsómuravidi plébániának két szántója van Bistričko mezőn, azaz a Bistrec patak közelében (Bistričko mező a Bistrec patak bal partján található, a mai Muravidtől északkeletre, ill. Čičanjétól kb. másfél kilométerre keletre), de a régi Kerbula helynév (Terra arrabalis Kerbula) is

szerepel, amelyet az 1768-ból származó kanonikus látogatás jegyzőkönyve szintén a Bistrec patak közelében említ (in loco Bisztercz).

Ivan Srša a különböző korszakokból származó számos dokumentum alapján a középkori alsómuravid települést Bistricnek (hímnemben), míg a legtöbb történész egyszerűen Bistricának (nőnemben) nevezi. Ugyanis a Bistric(a) helynév több formában is megjelenik az évszázadok során, például Bistric (1226), Bistrich (1376), Bystrycz (1478), Bystercz (1501), Bisztercz (1768), Bistrecz (1794) stb. megnevezéssel kerül említésre.

Érdemes megemlíteni a muravid Andrija Strbeket, aki emlékezett rá, hogy Muravid közelében 1925 körül, a szőlőültetvények mélyszántása során Čičanjén több tárgyat találtak, köztük hajlított huzalból készült bronz karkötőt néhány fülbevalóval. A Bistrec patak mentén pedig 75 cm mélységben volt egy kard, amely szintén sajnos eltűnt, akárcsak a korábban említett tárgyak. A helyiek még emlékeznek arra, hogy az idősebbek azt szokták mondani, hogy Čičanje környékén különféle érméket és hasonló tárgyakat lehet találni szántás közben. Dr. Anđela Horvat az ötvenes években, amikor híres értekezésén dolgozott Muraköz kulturális örökségéről, személyesen folytatta a Čičanje lelőhely kutatását. Erről így ír: „A füvel és alacsony bokrokkal benőtt kiemelkedő terep déli szélén az 1952. lelőhely látható egészen az útig, mely töredezett szárított vörössárga földből készült építőanyagot és egy durva kidolgozású szürkessárga edény aljának töredékét tartalmazza. Ez arra készítetett, hogy lássam ennek a terepnek az északi részét, amely Muravidtól északnyugatra, Čičanje pozícióban található. A szőlőhegy felszínén vörös téglák töredékei és edénymaradványok láthatók. Egyikük szürkeföldből készült, hullámos vonalú páros díszítéssel utal az építési kerámiák jellemzőire, amivel gyakorlatilag belépünk a szláv korai középkori kultúrába Muraköz területén. Amennyiben itt a közelben antik korszakból származó települést találunk az óhorvát időkből, akkor ez újabb bizonyíték lesz arra, hogy a szlávok által lakott római települések léteztek, ahogy a Murán túli szomszédos térségekben is.”

Közigazgatási értelemben a Mura és a Dráva közötti terület része az ún. Szlavónia hercegségnek, mely a középkorban lefedte a horvátországi Pannónia teljes területét (egészen nyugatig, a szlovén határig).

Az akkori Muraköz számára a középkorban kiemelt jelentőségű volt a Bekšini Főesperesség megalapítása a zágrábi egyházmegyén belül, a római katolikus plébániák létrehozása és az egyházi rendek, különösen a johanniták és a bencések tevékenysége. A késő középkorban pedig, a következő századokban a pálosok és a ferencesek a horvátok intenzív életéről beszélnek térségünkben.

Az első megőrzött írásos dokumentumok Muraközről, sőt a Mura és a Dráva vízrajzi csomópontjáról is csak a 13. századból és a későbbi évekből, vagyis a késő középkorból származnak. Többnyire bírósági és hasonló vitákra utalnak, valójában a tulajdonviszonyok tisztázására, de valamivel későbbi időszakból már vannak más adatok és források is (különösen jelentősek a muraközi római katolikus plébániák kanonikus látogatásai).

Muraköz ekkor még viszonylag ritkán lakott volt és a legrégebbi néhány római katolikus plébániák alapvető központjai (Muravid, Perlak, Tüskeszentszentgyörgy, Kisszabadka, Bottornya, Drávaszentmihály, Drávavásárhely, Muraszentmárton, Stridovár) elkezdtek működni. Számítások szerint a késő középkorban Muraköz túlnyomó részét erdő borította, többnyire kocsányos tölgygel, a fakitermelés szerény kezdetlegességével átalakításra került a helyhez kötött mezőgazdasági területen történő tevékenység.

V.

Bár a zágrábi egyházmegye plébániáinak első listáján 1334-ből a Bistrica plébánia nem szerepel, reális feltételezés, hogy ekkor már létezett. Bistrica (Muravid) település akkori jelentőségét számos adat bizonyítja, amelyek részben az egyház tevékenységére vonatkoznak, és még jelentősebbek a nemesi birtokok tekintetében.

A zágrábi egyházmegye plébániáinak második ismert listájában, 1501-ből Bistrica (Byztercz) is szerepel. Rudolf Horvat így ír erről: „Az összeírás megemlíti a „bistricai” nagy plébániát. Ezt a valamikori ősi nevet viselje szintén a mai plébánia Muraviden. Bistrica kétségtelenül a Kotor és Muravid között folyó, névadó patak partján helyezkedett el. Kotor esetében tudjuk, hogy a plébániát ugyanabban az évben, 1789-ben rendezték be. Továbbá, ugyanebben az évben felújították az Alsódomború templomát, majd 1790. évben pedig Muraszentmária templomát. Mindezek a helyek korábban a muravidi plébániatemplomhoz tartoztak, amely nagyon régi eredetű. Mivel az 1501. évi összeírás során sehol sem említik kifejezetten a muravidi plébániát, úgy vélem, hogy ezt az egyházközséget a Bistrica névvel jelölték meg az akkori egyházi nomenklatúrában. Erre utal az is, hogy a bistricai plébánia 1501. évben meglehetősen nagy volt. Ugyanis ott szolgált János lelkész, Ábel sekrestyés, Mihály káplán és egy másik pap, Jakab. Mindez megfelelne a muravidi plébániának, amelyet a 18. század végén négy plébániára osztottak: Muravid, Kotor, Alsódomború és Muraszentmária, azt megelőzően pedig Légrád.

A meglévő történelmi adatok elemzése alapján arra lehet következtetni, hogy 1501-ben Bistrec helység volt és nem régi egyházi elnevezése a mai Muravid plébániának "- írja Srša. „Valóban milyen nevet viselt a bistricai plébánia, arra következtethetünk azokból az adatokból, amelyek az irodalomban eddig nem keltettek nagy figyelmet. Ugyanis Csánki Dezső 1897-ben megemlíti, hogy 1478-ban Bistric (Bystrycz) és Szentvid (Zenthwyd) létezett. Az első név esetében biztosak vagyunk abban, hogy a helység nevére utal, a második alatt véleményünk szerint a plébánia nevét kell értenünk, azaz a helyi templom megnevezését.

Ekkor a helységnevet még nem vette át az egyházi vagy plébániai titulus, amit leginkább az 1501-ből származó plébániák jegyzéke erősít meg, hisz benne ma is a régi névvel szerepelnek. Mivel 1334-ben sem Bistricről, sem plébániájáról nem tesznek említést és első közös megjelenésük 1478-ra nyúlik vissza, ebben a 144 évben kell helyeznünk a plébániák alapítását és az első bistricai templom építését.”

Tekintettel arra, hogy ekkor Muraviden, illetve nagy valószínűséggel a 15. században már középkori késő gótikus plébániatemplomot építettek és kétségtelen, hogy Bystrycz vagy Muravid település pedig a jelenlegi helyén terült el. A régebbi gótikus templom a mainál jóval kisebb volt, ugyanazon a helyen állt, ahol ma a Szent Vid plébániatemplom található. Ezen is kissé magasított terepen, a templom mellett pedig a helyi temető létezett.

Az alsómuravidi feudális birtok, azaz Bistrica, az 1226-ból származó első ismert dokumentumban említett Mutimir úr, majd István zágrábi püspök után, több földesúr birtokolta a területet a középkor végéig, azaz Muraközben a Zrinyiek 1546. évi megjelenéséig. Ma csak találgatni tudjuk ezeknek a földbirtokosoknak a nevét és uralmuk időszakát, valamint feltételezések vannak az akkori körülményekről, amelyekben az akkori muravidi jobbágyság élt, hisz nagyon kevés adat és dokumentum áll rendelkezésre. Valójában ezen adatok többsége Muraköz egészére vagy a szomszédos területekre vonatkoznak, ezért néhány fontos esemény és név analógia alapján mégis rekonstruálható.

Amikor Béla herceg, IV. Béla király fia, 1267-ben Glissing Henrik grófot Szlavónia bánjának kinevezte, a nemesi család Muraközt is megkapta. Muraköz, sőt a bistricai birtok számára is fontos a Lacković nemesi család uralkodásának korszaka, aki a tárgyi birtokot Róbert Károly királytól ajándékba kapta 1350. június 30 -án (az utolsó Laczkovics a híres Kőrösi Országgyűlés véres eseményei során elesett 1397-ben). Azt követően Bistricát rövid időre a Kanizsai testvérek uralták, majd 1405-től következik a Celjei grófok korszaka. Ez az időszak vérrel végződött, vagyis a Celjeiek és a királyi udvar közötti konfliktus miatt, ezért Hunyadi János csapatai behatoltak Drávamentén keresztül Kelet-Muraközbe és 1446-ban felgyújtották Légrádot. Feltételezések szerint Légrád környéke (amely 1710-ig Muraközhöz tartozott) nagy veszteségeket szenvedett el ezekben a csatákban, akárcsak a bistricai birtok. Végül a század végén, pontosabban 1473-tól, Muraközt és Drávamente nagy részét a gazdag Ernuszt nemesi család uralta, amely a 16. század elejéig tartott. Abban az időben virágzott a bistricai plébánia jelentős népességnövekedéssel, különösen Légrád és Alsódomború környékén. Az említett nemesi családok bizonyos plébániák tekintetében

adományozók is voltak, köztük Bistrica (Muravid) esetében is. Pontosabban a 15. század időszakában, amikor is a muraközi uradalmat Celje és Ernuszt irányította, megépül a bistricai gótikus plébániatemplom, mely pedig a Szent Vid (Zenthwyd) nevet kapta, ám a települést 1501-ben is még Bistricának (Bystrycz) nevezték, majd utána hamarosan magát a települést is elnevezték plébániatemploma titulusáról - Vidovecről (Muravid, Alsóvidovecz). Az említett plébániatemplom gyenge falazatú épület volt, alapvető gótikus vonásokkal. Természetesen később felújították és karbantartották, leírásai részben a későbbi évszázadokból, sőt a barokk korból származó kanonikus látogatásokban is megtalálhatók. A vidoveci templom hasonló volt a muraközi plébániák más gótikus építményeihez (különösen a drávavásárhelyihez). Srša azt is közli, hogy a vidoveci plébániatemplomnak (a 17. század végén) két fatornyja volt, az egyik a nyugati homlokzaton, a másik a főbejárat előtti előcsarnok felett. A vidoveci plébániatemplom építése alapvető jellemzői alapján és a többi muraközi plébániatemplommal összehasonlítva, a Szent Vidről elnevezett ugyanaz a mesterműhely építhette Drávaszentmihályon, Csáktornya mellett és amely még a celyei II. Henrik (elhunyt 1435-ben) élete során készült Szent Mihálynak szentelve.

A bistricai (vidoveci) templom az ő védnökségével épült-e, vagy csak fia celyei II. Frigyes korában, egyelőre csak találgatások tárgyát képezi. Ez a gótikus templom fennmaradt egészen a barokk dominanciáig és a mai barokk Szent Vid Templom megépítéséig a 18. században.

A Zrínyiek uralkodása Muraközben, az 1546-tól 1691-ig tartó korszak a bistricai plébánia számára is jelentős volt. Ekkor nevezték el a plébániát Szent Vidnek vagy (Alsó) Vidovecznek, Muravidnek. A Zrínyiek a plébánia és a plébániatemplom adományozói (jótevői) voltak, és Muraköz ezen részén példás gazdaságot hoztak létre. Ezért a nagy Muravidi Plébánia minden települése gazdaságilag és különösen demográfiailag erősödik, ami különösen igaz a két piacra (oppidum) – Légrádra és Kotorra.

Rendkívül fontos pozíciója miatt Légrád a Mura és a Dráva folyók torkolatánál, szélesebb értelemben találkozásánál, központi településsé vált, a Zrínyiek pedig büszkén viselték nevükben a "Légrád kapitánya" elnevezést. Ezért ez a nagy település, amelyben a Zrínyiek káprázatos erődöt építettek, kiemelkedik a Vidoveci Plébániából. A Légrádi Plébánia gyakorlatilag már 1641-ben megkezdte önálló működését.

A Muravid Plébánia a Zrínyi-féle viharos időszakot is túlélte, amelyet számos olyan esemény jellemezett, mely kihatott az egész horvát történelem, keleten pedig Muraköz ezen történelmi események közvetlen érintettje és helyszíne volt. Többek között Muravid plébánia és a hozzá tartozó települések a reformáció és az ellenreformáció zűrzavaros napjait élik a 16. század második felében. A Muravid Plébánia emlékiratai azt tanúsítják, hogy a templom egyik adományozója Zrínyi Miklós (Kursanečki - Zrínyifalvai) volt a 17. században.

Zrínyi Miklós, a szigetvári hős, Miklós fia (aki a híres nyomdát alapította Drávavásárhelyen) 1570-től nyíltan a reformáció oldalán állt és bekövetkezett a katolikus plébánosok üldözése Muraközben, sőt néhány templom és templomi leltár károsodást szenvedett. R. Horvat állítja, hogy ez történt mind a plébániatemplomban, mind a Muravid plébánia kápolnáiban, Josip Bedeković pedig az áldott Szűz Mária szobor meggyalázását jegyzi fel Muraszentmárián.

Az ellenreformációs mozgalomban, amely rövid időn belül bekövetkezett már a 17. század utolsó évtizedeiben, visszaállították a régi katolikus értékeket az egyházakban és az emberi kapcsolatokba. Ebben a folyamatban nagyon fontos szerepet játszottak a pálosok, akik szintén a muravidi plébániára érkeztek.

A Muravidi Plébánia lakói nehéz megpróbáltatásokon mentek keresztül, de hősiesen és dicsőségesen helyt álltak a Zrínyikkel együtt a törökök elleni harcokban, akik a 16. század végén és különösen a 17. században keletről fenyegették Muraközt. Ők uralták Délnyugat-Magyarországot 1600. és 1690. között, a pasa székhelye Nagykanizsa volt, míg a szabad Horvátországgal (és Európával) a határt a Mura folyó képezte. Ezért a Zrínyiek itt szerveznek szilárd katonai védelmet, amelynek központja a Légrádi káprázatos erőd volt (Zrínyiek 1567-ben fejezték be építését). Muravid és Légrád plébániák jobbágysai és felszabadítottak is részt vettek a

Zrínyiek számos hősie csatájában a törökkel szemben, amelyekről a kanonikus látogatásokban találunk adatokat.

A Muravid plébánia egyházközségének tagjai tömegesen vettek részt a fontos szerepet betöltő törökellenes Zrínyiújvár erőd építésében a Dráva és a Mura torkolatánál 1661-ben és 1662-ben, valamint az erőd körüli csatákban 1664-ben (amikor is a törökök teljesen elpusztították a várat és többet nem is építettek újjá).

Létezik olyan adat, hogy több

alkalommal török csapatok rohantak Alsó-Muraközre, felgyújtottak, kifosztottak mindent, ami előttük állt (még a Muravidi Plébánia területén is). Természetesen a muravidi régiót és különösen Légradot nagyon alaposan kifosztották a Zrínyi-Frangepán összeesküvés felszámolásának folyamatában, a Zrínyi-birtok 1670-es és 1671-es lefoglalása során.

Pontosan a Zrínyiek idején Bistrica település véglegesen megkapta mai nevét kapta a Szent Vid Plébánia Templom nevéből, Muravid megnevezéssel. Hogy pontosan mikor történt ez, sajnos nem tudni, de valószínűleg a 17. század folyamán. Akkoriban a Muravid nevű települést is megemlítették a kanonikus vizitációkban (bár Bistrec néhol ma is áll), valamint a Habsburg Monarchia ezen részének térképein.

Az első horvát térképész Stjepan Glavač, varasdi jezsuita horvátországi térképén 1673-ból Szent Vítusz (Szent Vid) települést találjuk Muraköz keleti részén, szintén a vidi plébániához tartozó a Legradinum (Légrád), Neu Zrinium (Zrínyiújvár), továbbá Szt. Mária (Muraszentmária), Kotor és Domboru települések szerepelnek.

A Szent Vid elnevezéssel találkozunk valamivel később Giacomo Contelli da Vignole 1690-es térképén, valamint a mégkésőbbi térképeken és írásokban.

Már a 17. században némi differenciálódás figyelhető meg a nagy vidi plébánia területén. Valójában már akkor a plébánia központjának számító Szent Vid nem a legnagyobb települése a plébániának. Amint már említettük, a Mura és a Dráva találkozásánál fekvő földrajzi és geostratégiai helyzete miatt a központi település és mezőváros (oppidum) Légrad lett, amely aztán levált a muravidi plébániáról.

Alsódomború és Kotor népessége azonban már kezd növekedni. Az 1660-ból származó kanonikus vizitáció tartalmazza az első megbízható adatokat a Muravid plébánia falvaiban élő lakosok számáról is.

A 18. század eleje óta Muravid önálló községi önkormányzat, amely polgármestereket és esküdteket választ (választott önkormányzat). Muravid önkormányzata nagy hagyományokkal rendelkezik, több mint kétszáz éve.

A 18. század eleji kanonikus látogatások alapján megtudjuk a Muravid háztartások pontos listáját (amelyből akkor 40 volt).

Az 1716. május 5-i vizitáció említést tesz, hogy nem rég földig leégett a fából épült plébánia udvar. A tűz megkímélte a pajtát, a leégett részen pedig konyhát emeltek. A vidovói plébániát 1707. évtől Matija Lovretić plébános irányítja. Ő 46 éves és mindenki jó embernek tartja. A plébánia nagyon tágas, a vidi plébánia teljes területén minden ember római katolikus vallású, és nincsenek közbűnözők és bajkeverők.

Az 1716. évben említett vizitáció alkalmával az ellenőrző szemlét tartó személy (vizitátor) Muraviden összeírta minden ház tulajdonosának kereszt- és vezetéknevét: Juraj Duh, Blai Cerkez, Andrija Zajec, Ivan Duh, Andrija Kovac, To mo Zvonar, Martin Hunjadi, Juraj Lukša, Andrija Kedmenec, Juraj Zvonar, Vido Horvat, Blaž Sabolec, Stjepan Hunjadi, Tomo Kuzmić, Nikola Čerkez, Martin Šalamon, Pavao Kopašić (valószínűleg Kopaszics, ált. szerk.), Petar Šajn, Mihalj Zetek, Juraj Šubaša, Mihalj Šimunić, Martin Furmek, Mihalj Hasan, Juraj Ferencak, Matija Lukša,

Bartol Kedmenec, Juraj Talaš, Elizabeta Zvonarica, Mihalj Reklatnjak, Matija Kobrić, Franjo Hegeduš (később Hegediš, ált.szerk.), Andrija Globar, Ivan Juričić, Andrija Hoduš, Tomo Kalinić, Ivan Veliki, Juraj Šalamon, Andrija Kobrić, Martin Hoduš és Matija Cenko. E nevek közül sokat megőriztek egészen a mai napig Muraviden.

Mivel a régi fából készült plébániaudvar leégett (amint arról a vizitátor 1716-ban beszámolt), Matija Lovretić muravidi plébános a hívek összefogásával és Althan grófok adományozóinak hűségese segítségével új plébániai kúria építésébe kezdett. Ezért a muravidi plébánia újbóli kanonikus látogatása 1720. évben az újonnan épült plébánia udvarról számol be: "Ez egy egyemeletes építmény" – jegyezte fel Mužinić kanonok, "mely 1720-ban részben fából, részben fonatból épült. Az épületet deszkateő borítja, az első emeleten két nagyobb és két kisebb szoba található. A plébániát Matija Lovretić irányítja, aki nem tanít egyetlen fiút sem, míg az orgonaszolgálatot Franjo Habec jól végzi. Az egyházi önkormányzat beleegyezésével kijelölték Bartol Kedmenec fundusát (házhelyét) orgonaház építéséhez.

Érdekes itt megemlíteni, hogy az oktatásról szóló megállapítás az 1720-as kanonikus látogatásról szóló részben, a 18. század során általában uralkodó körülmények is körvonalazódtak. Igaz, Franjo Hulc tanárt (kántort, orgonistát) emlegetik, de ő sem tanít egyetlen fiút sem.

Mindössze időszakos a fiúk tanítása, ám a falú gyakorlatilag tartós és szervezett oktatás nélkül marad.

A muravidi látogatások során Tomo Maceković (1748), Lovro Brebrović (1756) és Juraj Globar (1779) is szerepel tanárként és orgonistaként (tanítóként). Bár nem tanították folyamatosan a fiúkat, hanem csak orgonáltak és hasonló szolgáltatásokat végeztek, mégis előrelépést jelentett, mert a plébániatemplom közelében faépítmény készült orgonista (tanító) részére.

A 18. század közepe táján, amikor a muraközi plébániák gótikus templomainak barokkosítása jelentősen előre haladt, még mindig van egy régi középkori gótikus templom Muraviden, amelyet egyre kevésbé tartanak karban (különösen a fából készült részek, például tornyok, táblák és hasonlók) rossz állapotban voltak. A régi fa sekrestyét a 18. század első felében falépítményre cserélték és tágasabbra építették, a tetőt pedig helyreállították. Az 1747-es kanonikus látogatás megerősíti ezeket a változásokat.

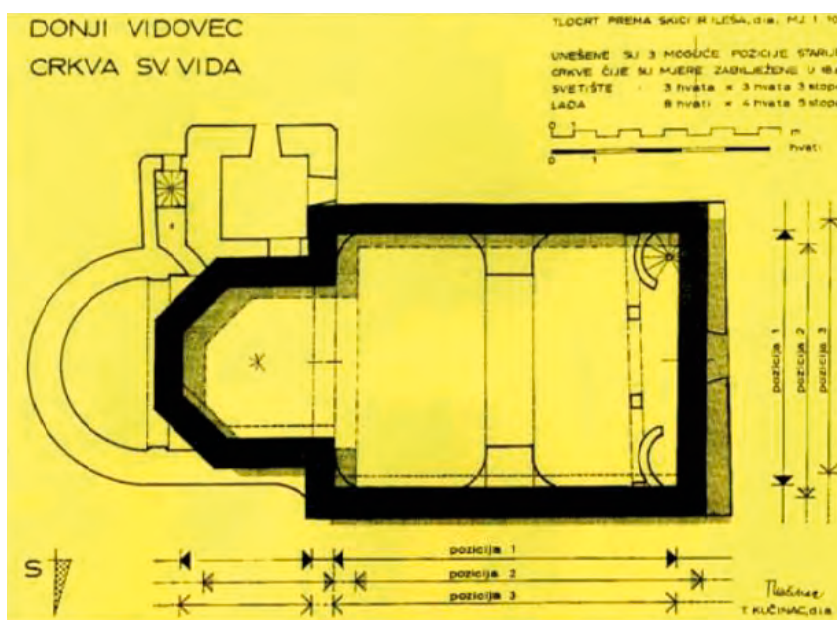
A Szent Vid templom

"Muraviden található a Szent Vid plébániatemplom, amely falakkal épült, de boltív csak a szentély fölött van, míg a hajó fölött egy fából készült mennyezet (táblakép, ahogy a gótikus templomoknál volt). A templomot megfelelően fedik és a padozatot téglával borítják. A főoltár mellett három (ma a harmadikról nem tudunk) oldaloltár, valamint egy fából készült szószék is található. A templom körül van egy temető, megfelelően bekerített, de kereszt még nincs. A fa toronyban három harang található. A sekrestye megépült és boltozatos. Nikola Mahanović lelkész 37 éves, és kilenc éve irányítja a plébánia egyházközségeit. A térség kápolnái egyrészt Altaracban (Muraszentmária) és Kotorban (Szent Kereszt) a piacon találhatók - az előző tégláépület, a második pedig fából készült. Muravidet nagyon fontos római katolikus plébániának is említi Észak-Horvátország egyik legnagyobb gondolkodója a 18. század közepétől, a Komorai Josip Bedeković pálos szerzetes, a Csáktoronya melletti Szent Ilona Pálos Kolostorból (Šenkovec). Bedeković 1752. évben Bécsűjhelyen terjedelmes művet nyomtatott és publikált Szent Jeromosról, melybe beleszötte magas szakmaisággal és részletességgel Muraköz történetét. A közzétett Muraköz térképen, valamint az összes muraközi település listáján ("Tabula Topographica Insulae Muro-Dravanae") Bedeković Muravidet említi a 4. sorszám alatt: Vidovecz inferior (a lista keletről nyugatra halad, ált.szerk.)

Bedeković a muravidi plébániát sikeres mezőgazdasági gazdálkodók területeként titulálja, a muraközi nagy Althan grófok, mint földbirtokosok összetételével.

A 18. század második felében, a muraközi szakrális épületek nagyon intenzív barokkosítása idején (e folyamat miatt a mai napig nagyon kevés gótikus műemlék örökséget őriztek meg), bekövetkezik a régi muravidi gótikus plébániatemplom lebontása, majd egyidőben megkezdődik az új barokk plébániatemplom és plébánia udvar megépítése, két kulcsfontosságú építmény a muravidi térségben, mely a mai napig meghatározó eleme Muravid látképének. Így Josip Čunčić muravidi plébános idejében, elsősorban Althan grófok uradalmának plébánia-jobbágai segítségével létrejött a Mura és a Dráva közötti terület egyik legszebb barokk komplexuma.

A barokk muravidi plébániatemplom építése viszonylag sokáig tartott: körülbelül 1749. évtől, kb. 1792. évig. "Ma e nagy település kellős közepén" - írja Anđela Horvat - "egy dombon áll a késő barokk-klasszicista jegyekkel ellátott Szent Vid templom. Az egyhajós épület, lekerekített szentéllyel és oldalsó harangtoronnyal rendelkezik, amely alatt a sekrestye kapott helyet. Építészeti szabályos vonalak játékosága arról tanúskodik, hogy az épület a 18. század utolsó évtizedeiben épült és kőből készült, lágyvonalú ajtókkal ellátott főbejáráttal rendelkezik, amit pedig klasszicista koszorú élénkít.

A mai muravidi templom alaprajza

Érdekes a muravidi templom barokkosításának menete, illetve a régi gótikus templom lebontása és az új barokk megépítése. A régi középkori templomot ugyanis nem bontották le, hanem mellé, a 18. század közepe táján, először a mai harangtoronyt építik meg. Ennek következtében éppen a torony a legrégebbi része a fennmaradt barokk templomnak. Muravidi rk. plébánia emlékiratai tanúsítják, hogy a harangtorony építését Nikola Mahanović plébános kezdte meg 1759. szeptember 14 -én és utódja, Jakov Hunjadi (Jacobus) plébános fejezte be. A plébánia emlékirata azonban később íródott, 1872 -ben Ivan Golub plébános kezdte, így nem tudni, hogy a Liber memorabilium megírása előtt milyen forrásból vették az eseményekre és a plébániára vonatkozó adatokat.

A muravidi barokk harangtorony építésének idejére vonatkozó dilemmát Pauline Josip Bedeković okozza, aki 1752-ben megjelent könyvében írja, hogy 1750-ben felkereste a muravidi plébániát és ekkor új harangtoronyt látott.

Ivan Srša ezért úgy véli, hogy a harangtoronyt hosszú évek során építették és fejezték be, 1747. évtől vagy 1749-től 1760-ig, amikor is a falak vakolásával és festésével fejezték be.

„Az előző templomtorony” - írja Srša – „a késő gótikus plébániatemplom déli szentélyfalához volt erősítve, valószínűleg úgy, hogy északnyugati sarka a déli szentély és a keleti csatlakozás falához támaszkodott. A harangtorony ezen elhelyezkedésének megfelelően ma már meglehetősen megbízható módon meg lehet határozni a régi gótikus templom alapjainak helyzetét. Srša utal arra a jövőbeni feladatra is, hogy alapos összehasonlító régészeti kutatásokat kell végezni a jelenlegi templom felújításakor, különösen a vízelvezetés és hasonló földmunkák során, amelyek minden bizonnyal választ adnak a muravidi középkori gótikus plébánia templom alapzatának pontos elhelyezkedéséről.

Ebből a vizitációból nyilvánvalóan kiderül, hogy a muravidi plébániatemplom barokkosítása minden bizonnyal befejeződött 1792-re és ez a barokk templom a mai napig szolgálja a plébánia területén élő híveket (természetesen a szükséges karbantartásokkal és javításokkal). A vizitátor megemlítette Kološvarinak a temető kérdését is, amely az idézett kanonikus vizitáció időszakig a plébániatemplom közvetlen környezetében helyezkedett el. Valójában nem tudni pontosan, hogy a helyi temetőt mikor helyezték át jelenlegi helyére, de úgy tűnik, hogy ez az új barokk templom építésével párhuzamosan történhetett. Ekkor új barokk plébániaudvart építettek és a település központját is felújították, ehhez a temetőt más helyre kellett áthelyeztetni. A plébánia emlékirataiban rögzített (a pontos évszám nélkül), hogy a "Zebrana obchina vidovechka" adta a földet az új temető szükségleteihez, amelyet akkor Posrednice-nak hívtak (ahogy ma is hívják, ált.szerk.), illetve ott rendezték be a temetőt, később pedig a temetőben kápolnát is építettek. Azonban senki sem akart az új temetőbe temetkezni. Ezt a problémát megoldotta a 18. század végén megjelent a kolerajárvány Muraviden - állítólag az első (mai) temetőben egy kapitányt – külföldi személyt – temettek el.

A főoltáron aranyozott keretben a „Segítő Mária” festmény látható, gazdagon rokokó motívumokkal díszítve, de attól eltekintve, hogy valójában tabernákulum típusú oltárról van szó, az oltáron pedig egy szellősen komponált, marmonizált, flankingált fa retable. Rajta látható a templom védőszentje, Szent Vid képe négy nagyméretű aranyozott fa plasztikával (szobor), a festmény fölött pedig a Szentháromság dombormű, angyszobrokkal díszítve. A műnek építészeti megoldása, amilyen a koszorús díszítés, csipkézett szélű, szögletes volutákkal azt jelzi, hogy a mű a 18. század végén jött létre.

Az oltárt újként említik az 1793-as vizitációban. Abban az időben a Szent Benedek mellékoltár is említésre kerül, mint új alkotás egy régebbi festménnyel, a mellékoltárból pedig mindössze Padovai Szent Antal képe létezett. Az említett oltárok felváltották azokat, amelyekre Josip Bedeković figyelme irányult a 18. század közepén. A fából készült szószéket a négy evangélista szobrával és a 18. század utolsó évtizedének ornamentikájával (babérlevéllel) említik 1779-ben, és már 1793-ban a vizitátor Kološvari szerint régi, mert valószínűleg ízlésváltás következett be.

Nagyon értékesek a muravidi egyházi edények is, különösen az aranyozott ezüst kelyhek. Az egyik még a 17. századból való (1625-ös évszám lett gravírozva), a másik némileg későbbi és a barokkból származik (gravírozva az 1770. évszámmal).

A muravidi plébánia templom leltárának talán legértékesebb és minden bizonnyal legérdekesebb része azonban a főoltáron található "Segítő Mária" kisméretű festménye, mert valószínűleg másolata a híres osztrák Mariazell-i szentélyben látható szakrális festménynek. Erről Andela Horvat a következőket írja: „A képen Mária látható a trónon, gyermekkel a jobb kezében. Mária feje meghajolva a gyermek felé, Jézus pedig két felemelt ujjal nyújtja jobb kezecskéjét az anya felé. Az Istenanya komoly arkifejezéssel, de gyöngéd tekintettel néz a távolba, bal kezével, mintha egy gyermekre mutatna, aki az anyját bámulja. Mária fején keresztül palást van terítve, mely elől széles hajtásokkal záródik, az aranyszínű ruhát pedig gazdagon díszítik levélmotívumok. A fiú hosszú ruhája a meztelen lábáig ér, olyan, mintha kötött lenne. Az öv alatt a gyermek köpenybe van betekerve, stilizálása valószínűleg bundára utal. A fejek körüli nimbuszok köralakjai úgy vannak elrendezve, hogy a fejbőr fölötti részen nem sokkal nyúlnak ki. Mária feje körül a glóriát gazdag díszítés egészíti ki, Jézus nimbuszába pedig egy mezőt faragtak, mely gótikus címer alakjára emlékeztet. Hat darab kereszt van belevésve. A háttérben a gótikus trón mögött karcsú Anjouliomok magasodnak, a festmény peremén pedig számos négyzet alakú címer és mély bemetszéssel kidolgozott relief levélzet díszíti. A festmény fára van festve, gazdag aranyozással, a megtestesült pedig sárgászöld tónusokkal kap hangsúlyt. A festmény 50 cm magas, 43 cm széles, profilozott keret övezi. Horvat úgy véli, hogy ez a kivételes festmény a híres ausztriai Mariazell templom fogadalmi műalkotásának másolata, amelyre a híres művészettörténészek Lj. Karaman és E. Stele figyelmeztetnek: „Valóban sok tekintetben egybeesik ez a két festmény Marija Zellben és Muraviden” – írja Dr. A. Horvat – „a kompozícióban a megbillentett fejek, a kezek gesztikulációja erre utal, ám ez lehet általános ikonográfiai típus. A hasonlóságot a további részletek is felfedik, mint például Mária ruhájának díszítése, a fiú ruhája, az ékszerekkel díszített nimbusz, amelyet nem az általános ikonográfiából kölcsönöznek. A legmeggyőzőbb azonban az, hogy a Muraviden lévő festmény egy leleményesen átdolgozott másolat, amelyet Mariazell templom festménye alapján készítettek, hisz a Mária és Jézus alakjaira jellemző ikonográfiai részletek mellett, mindkét háttérben látható Anjouliom és levélmotívum a kép szélén.” Természetesen vannak különbségek is a két kép között. Úgy tűnik, hogy ezt az értékes festményt a muravidi plébániatemplom építésének előkészítése során vásárolták meg. A plébánia emlékirata megemlíti, hogy Ptujban 1786-ban két oltárt vásároltak a plébániatemplom számára, és úgy vélik, hogy a beszerzés keretében megvásárolták a „Segítő Mária” című festményt. Függetlenül attól, hogy a festmény másolat és az eredeti szerinti átdolgozás, a Muravidról származó műalkotás mindenképpen a késő barokk időszakot képviseli és ezzel együtt a horvát barokk értékkincsének jelentős örökségének része. A Muravidi Plébániaudvar kúriája különleges kulturális és építészeti értékkel is bír, mivel Alsó-Muraköz egyik legszebb és legjobb állapotban megmaradt plébániai kúria, mely harmonikus barokk együttest alkot a templommal és a főtérrel.

Kenyér napok,
Szent Vid templom

Dr. Anđela Horvat azt írja, hogy „ennek a józan későbarokk építészetnek az elrendezése gyakorlatilag megfelel a szokásos korábbinak, leginkább a helyiségek elrendezése tekintetében, ám az új idők új igényt hoznak: könyvtárat. Ennek a falazott kúriának a tetejét tölgyfa zsindely borította (és csak a 19. század végétől cserepekkal). Azt megelőzően fából épült 1720-ban.

Már a 18. században (és talán korábban is) a Muravid plébánia területén, valamint a vidéki utcák és mezői utak kereszteződésénél a helyiek többnyire képoszlopokat, keresztek és feszületeket emeltek, ami fontos része a Mura és Dráva közötti terület panorámájának is. Ezen barokk útmenti alkotások egy részét a mai napig megőrizték, míg az újabbak nagy részét a 19. és a 20. században állították fel.

Muraviden a településen belül két nagyon értékes késő barokk kültéri alkotás található: a Szentháromság szoboregyüttes és Szent Flórián szobor.

Muravid központjában egy öreg tölgyfa lombkorona árnyékában található „a kifejezetten informatív Szentháromság emlékszóbor”. Erről a szoborról A. Horvat a következőket írja: „A posztamens négyszögletűre komponált, még ha bőségesen tagolt is profilált ritmikus alstruktúrákkal, funkcionálisan viszont nagyon világos. Ezen helyezkedik el a hármasszóborkompozíció, felhő-alkotta trónon. Magasságát és tömegét tekintve plasztikusa nem alárendelt, ám nagyon hangsúlyos. A három oldalsó felület részben feliratokat tartalmaz, az elől felén pedig a feliraton túl a felső részen kedves Immaculate relief ékesíti, ahol a Szeplőtelen harang alakú hullámos szegélyű ruhában áll a kígyóval körbe ölelt gömbön. Mária fölött és Szentháromság szoborcsoport előtt egy oszlop fő díszítéssel ellátott négyszögletű kovácsoltvas tartórúdat szereltek, amin lámpás található. A műemlék körül klasszicista kovácsoltvas kerítés húzódik, faoszlopok között. A műemlék elől részén felirat olvasható: A.M.Ss.T.G.B.M.V.H. (ad maiorem Sanctissime Trinitatis gloria Beatae Mariae Virgini honorem); jobb oldalon pedig: D.F.P.C.V.F.F. 1794., a bal oldalon lévő felirat: Megismételve 1937”

Valamivel régebbi, de majdnem ugyanabból az időszakból származik Szt. Flórián oszloptalapzata, nem messze Muravid központjától, a Glavna (Fő) utcában, mely a későbarokkról a korai klasszicizmusra való átmenetről szóló munka.

„Impozáns Szent Flórián polikrómszóbor, nyitott színskálával, zászlóval a Fő utcában, a szent alakja kezében csöbörből öntözi az égő házat, a település közepén magas, háromszor graduált posztamensen. A saját profilokkal, józan, vízszintes vonalakkal a klasszicizmusra utal. A talapzat elől felületén babérkoszorú, az oldalsó felületeken pedig vésett szöveg: 1792 és C.F. (cura fecit). A szent előtt egy lámpa, kovácsoltvas rúdra helyezve. Kétségtelen, hogy ezt a műalkotást 1792. évben állították, ezt megerősítik a stílusjegyek, valamint az 1793-as évi vizitációról származó hírek, amelyek megemlítik, hogy 'tavaly emelték'. A műalkotást fa kerítés veszi körül. ”

Fejezzük be Muravid késő barokk műemlékeinek áttekintését alapvető információkkal a Szent Vid plébániatemplom értékes orgonájáról Muraviden. A 18. század végén vásárolták és telepítették, tehát nem sokkal a barokk plébániatemplom építését követően.

A mai orgonát alapvetően az Otonič műhely építette Mariborban 1798-ban. Idővel a rossz karbantartás miatt az orgona annyira tönkrement, hogy a 20. század elején teljesen használaton kívülre helyezték. Több sikertelen felújítást célzó tárgyalást követően az orgonát Leonard Embreuš asztalos alapos gondossággal felújította, 50.000 akkori dinárért. A restaurált orgonát, amely ma is céljának megfelelően működik, 1933. szeptember 8 -án áldotta meg az Alsó-Muraköz esperesség dékánja, Ivan Kuhar tiszteletes Perlakról.

A 19. században Muravid Muraköz egyik legnagyobb településsé fejlődött, példásan szervezett plébániával és önkormányzattal. A mezőgazdaságban elért jelentős előrelépés (a kukorica és a burgonya tömeges termelése) lehetővé tette a demográfiai növekedést is, így a 19. század végére a helységet több mint kétezer lakos lakta. A gazdálkodás és az állattenyésztés mellett, mint alapvető tevékenységi ágak, a kézművesség is jelentősen fejlődött, megjelennek a kis manufaktúrák.

Különösen fontos szakmák: asztalosság, szabászat, kovácsolás, aranyművesség, kerékgyártás, varrás, csónakkészítés, molnár stb. A kutatások nagy valószínűséggel bebizonyítják, hogy a manufaktúrák céhekbe történő tömörülése is megtörtént, például az aranyművesek és az ún. nagy vagy régi céhek tekintetében. Ekkor Muravid megerősítette független önkormányzati igazgatási pozícióját.

Muravid önkormányzata a Perlaki Járáshoz tartozott, az önkormányzati hivatala pedig Festetics grófék régi kastélyában kapott helyet (France Globar és Stjepan Šalamon mai tulajdonosok udvarán, a Nazorova utca 7. és 9. szám alatt), akinek jelentős, jól szervezett birtokai voltak Muraviden. Az önálló önkormányzat funkciói különösen erősödnek az 1848. előtti és utáni jobbágyszabadítás (Jellasics bán) következtében. A 19. században végre létrejött és stabilizálódott a népiskola rendszer. Igaz, az 1822-es kanonikus vizitáció azt rögzíti, hogy nincsenek tanárok vagy iskolaépületek a faluban, de a helyzet hamarosan jelentősen megváltozott. Végül 1830-ban egy speciális falazatú épületet építettek egy három osztályos (triviális) iskola igényeinek megfelelően, a templom közelében. Bár kezdetben gyenge volt az iskola látogatottsága, a tanulók száma folyamatosan nőtt, így különösen az 1874-es elemi iskolai törvény után a muravidi iskola példaértékű intézménnyé fejlődött (bár az egyre intenzívebb magyarosítás nehéz körülményei között).

Muravid belép a 19. századba, több mint 1300 lakosával. Az 1802-ből származó kanonikus látogatás során Rudolf Horvat a következőket jegyzi fel Muravidról: „Muraviden 1802-ben 376 házban 1310 lakos volt. Egyházi adó címen 182 muravidi háztartás évi 12 krajcárt fizet a lelkipásztornak, míg 104 ház egy-egy kappant ad, míg 81 ház pedig 16 és 3 nyolcad vagon különböző gabonafélét szekéren összegyűjtve nyújt át. 1801-ben 15 esküvő, 67 születés és 38 temetés volt Muraviden. A lelkész kapott 1 forint 12 krajcárt esküvőért, 1 és fél krajcárt az újszülött 'vezetéséért', 1 forint 3 krajcárt egy felnőtt temetéséért és 27 krajcárt egy gyermek temetéséért. A muravidi plébános teljes éves jövedelmét 523 forintra és 22 krajcárra becsülik. Muravid 1802. évben a csáktornyai uradalomhoz tartozott, gróf Festetics György birtokaként.

A demográfiai növekedés összefüggésében meg kell említeni, hogy az 1857-es első általános horvát népszámlálás szerint Muravidnek 1686 lakosa volt. Ők 273 házban laktak, vallási megoszlásuk szerint 1674 római katolikus (három magyar is lakott a faluban). 1858-ban az általános iskolában egy nagy iskolai kertet (hortus scientium) hoztak létre, ahol a gyerekeket gyakorlati mezőgazdasági tevékenységekre tanították, a kert három év múlva megsemmisül. A lelkipásztorok gyakran panaszkodnak az emberek mentalitására, a valláshoz nem megfelelő viszonyulásukról az Egyházi emlékiratokban, mégis arra lehet következtetni, hogy a 19. század folyamán a muravidi nép viszonylag példaértékű módon karbantartotta a templomot és más szakrális építményeket, de épültek új kápolnák és kültéri szoboralkotások.

Míg a postakocsi Varazsd-Csáktornya-Nagykanizsa útvonalon közlekedve már 1840-ben áthaladt a falun, a település már 1885-ben rendelkezik állandó postahivatallal, a megnövekedett születések száma pedig indokolta bábaasszony jelenlétét – az első szülést 1834-ben jegyezték fel, a gyermeket Barbara Zajecnek hívták.

Ez az általános előrelépés a népesség növekedésében, a település vallási, iskolai és egyéb közintézményeinek fenntartásában nyilvánult meg. A Szent Vid plébániatemplomot a 19. század folyamán (az első világháborúig) többször is felújították, ami különösen a tetőt érintette, miközben a templom és a plébániaudvar leltárát szisztematikusan vezették és módosították, a plébánia könyvtárát pedig feltöltötték. Többek között 1859-ben szinte az egész templomot lefestették (Đuro Padoš plébános idejében), 1877-ben pedig alaposan felújították a harangtornyot (1864. Flóriánra). Valamivel korábban, 1857-ben Padoš plébános felújította a plébániát.

1890-ben az első passiójátékokat a muravid plébánián tartották, nagyszámú hívő jelenlétében.

A muravidi lakosok hagyományosan a szomszédos falvakhoz kapcsolódtak, így jelentős mértékben bekapcsolódtak a kotori gazdaságba, különösen az 1860-as vasútépítés után, Alsódomborún a 19.

század vége óta működik egy nagy faipari vállalat is „Ujlaki-Hirschler és fia” néven, jelentős faipari kereskedelemmel, a fűrészüzeme pedig Kotor községben működött, szerveztek továbbá ladik vagy tutaj úsztatást a Dráván.

A muravidi temetőben található a Szűzanya hét bánatának kápolnája, építette Vinko Vegi a 19. század végén. Hirschlerék a muravidi plébániatemplom adományozói voltak. A templomhajóban ennek az adománynak az emlékére még mindig látható egy nagyon értékes szentély az ereklyék megőrzésére, melynek az alsó része kőből épült, a felső rész pedig fából készült. A szentélyen található írás így szól: “Örök hála jelképeként álljon e szentelt kő, amely emeltetett az alsódomború Hirshler Leopold János úr keze nyomán 1885. szeptember 27. napon, mint ahogy áldás kedves gyermekeire Stefán, Julius, Pál, Margaréta, Ferenc és György részére, ugyanígy a Kereszttség szentségét, a muravidi Golub János lelkipásztornak, ahogy az e helyen felállítattott”.

A plébániatemplomban régebben egyszínű négyzetalakú üvegbetéttel készült ablako. k voltak. A mai ólomüveg ablakok újabb keletűek. Három ólomüveg ablakot készített a híres zágrábi Marinković műhely 1941-ben: az egyiket Petar Lichtenberger, a másikat Đuro Friščić és a Đuro Kuzmić, a harmadikat Dora Embreuš és Marija Vega plébánia híveinek adománya. A 19. században és a 20. század elején a muravidi emberek még további kápolnát, köztéri műalkotást és feszületet állítottak a faluban. A legjelentősebb kápolna 1893-ban az (új) temetőben épült, amelyet a Szűzanya hét bánatának szenteltek fel. A kápolna főoltárán a Boldogságos Szűz Mária rusztikus képe látható, melyen a halott Jézust tartja a kereszt alatt.

Ezt a kápolnát saját költségén építette Vinko Vegi (1855-1922.) könyvkötő, benne kriptát készíttetett magának és felesége Mária számára. Amikor azonban Ivan Golub plébános 1919-ben meghalt, Vegi átengedte neki a kriptát, majd őt és feleségét egy viszonylag szerény sírba temették a kápolna közelében.

MURAVID AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN

Az I. világháború kiváltó oka Ferenc Ferdinánd főherceg, osztrák-magyar trónörökös és felesége Zsófia főhercegnő elleni 1914. június 28-i sarajevói merénylet volt melyet a “Fiatalkor Bosznia” ifjúsági forradalmi szervezet tagjai Čubrinović Nedeljko és Princip Gavrilo hajtottak végre. A tragédia megrázta az akkori Osztrák-Magyar Monarchia teljes lakosságát, valamint az egész civilizált világot. A merénylettel vádolt Szerbia nem fogadta el a július 23-i osztrák-magyar ultimátumot, és július 28-án az Osztrák-Magyar Monarchia hadat üzent Szerbiának. Erre a hírről Oroszország általános mozgósítást kezdett végrehajtani, emiatt Németország augusztus 1-én, Franciaország pedig augusztus 3-án hadat üzent. Belgium nem adott szabad utat a németeknek Franciaországig és augusztus 4-én a német csapatok betörték Belgiumba. Ez volt az oka annak, hogy Anglia csatlakozott a Németország elleni háborúhoz. Augusztus 5-én Montenegró csatlakozott Szerbiához és hadat üzent az Osztrák-Magyar Monarchiának. Így mindössze nyolc nap alatt, nyolc európai ország háborúba lépett, nevezetesen: Oroszország, Franciaország, Nagy-Britannia, Belgium, Szerbia és Montenegró az antant oldalán, Németország és az Osztrák-Magyar Monarchia pedig az úgynevezett Hármas szövetség oldalán. A háború előtt Olaszország is a Hármas szövetséghez tartozott (innen ered a neve) de semlegesnek nyilvánította magát, majd később az antanthoz csatlakozott. Ez azt jelentette, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia számára a balkán és galíciai fronton kívül hamarosan megnyílt egy harmadik front - az olasz front. A kezdetektől a muravidiek is a háború örvényében találták magukat. Tekintettel arra, hogy Muraköz ebben az időben valójában és jogilag is Magyarországhoz tartozott, a muraköziek a magyar hadsereg gyalogságához, lovasságához és tüzérségéhez csatlakoztak. A német nyelvű parancsok egységesek voltak a teljes osztrák magyar hadsereg részére és ez azt jelentette, hogy a muraköziek, mint rendes magyar katonáknak, a kezdetektől fogva a

magyar nyelv mellett németül is tudniuk kellett. Ez nem volt könnyű, mert az 1885-ig született generációk a muraközi iskolákban a tantárgyak többségét horvátul tanulták, így nem tudtak sem magyarul, sem németül ezért primitívnek és ostobának tartották őket. Ezért nagyon ritkán érték el katonai és tisztí rangokat. Különösen gorombán bántak velük a magyarok, akiknek az osztrákokhoz való viszonyuk is összetett volt, majd azokon verték le akik nemzeti jogaikban még alacsonyabbak voltak. Az embereink azonban gyorsan elsajátították az alapvető parancsokat és szabályokat. Nyilvánvaló, hogy az első dolog, amire emlékezni kell, az volt, hogy elhanyagolás esetén kellemetlen következmények lehetnek. 1917. április 6-án az antanthoz csatlakozott az USA is. Az olaszok feletti osztrák-magyar hadsereg utolsó nagy győzelme Kobaridnál történt amikor a Piave folyónál október 24-től november 11-ig tartó csatában az olasz csapatok felörlésre kerültek. Ezekre az eseményekre Ivan Tkalčec (1897-1963) különösen emlékezett aki 20 éves korában vett részt a csatában. Sokat mesélt arról, hogy a lerombolt hídon keresztül hogyan kötötték meg a közelben lévő templom harangjáról levett köteleket, ezekre kerültek a deszkák elhelyezésre és így tudtak átkelni a duzzadó Piave folyón.

A Piava folyónál történő csatákban különösen kiemelkedett Mijo Grivec (a Kosárlabda Szövetség több éves adminisztrátora és vezetője) aki tiszteletbeli lovagi címet kapott mint ahogyan Andrija Lukšs (Čergajijev) is. Ezt a nagy katonai sikert ismét az osztrák egységek Galíciába való tömeges áthelyezése követte. Ettől kezdve a háború végéig nem lesz jelentős előrelépés az olasz fronton. A Jugoszláv Bizottság (az első világháború elején az Osztrák-Magyar Monarchiából kivándorolt horvát és szerb politikusokból álló testület) egyre aktívabbá vált, ezért a Szerb Királysággal 1917. július 20-án Korfu szigetén aláírásra került az úgynevezett Korfui Nyilatkozat.

A Nyilatkozatban az áll, hogy a délszlávok jövőbeli állama a Karadjordjevic-dinasztia idején alkotmányos és parlamenti monarchia lesz, amelyben garantált lesz mindhárom nép egyenlősége (a szlovénokra a horvátokra és a szerbekre értendő, míg a montenegróiakat és a macedónokat nem is említik). Időközben Oroszországban véget ért az októberi forradalom, a korábban megkötött fegyverszünet (december 15) ellenére a fiatal ország ellen közbelép az antant és a központi hatalmak is, haderejük egy részét Oroszországba küldik, a katonáknak azzal az egyetlen magyarázattal, hogy oda mennek "békét kötni". Sokan ott is maradtak, ezért a háború végén sokan Oroszország különböző részein ragadtak. Amennyiben ez az adat pontos, Dragutin Plačko (Károly), Muravid kovácsa eljutott egészen Vlagyivosztokig. Muraköz közelében nem voltak első világháborús hadműveletek, a háború súlya érzékelhető volt a rendszeres toborzások (újoncok) és behajtások (az élelmiszerek, lovak, textíliák, dohány erőszakos elkobzása) által, míg a fronton történő eseményeket, ismereteket csak a családtagok ritka és cenzúrázott leveleiből, valamint a Csáktornyán megjelenő "Muraköz" hetilap ritka írásaiból lehetett ismeretre szert tenni. A nők a hadi állapotokat nagyon nehezen élték meg, gyakran még kiskorú gyermekeikkel volt szükséges hogy földjeiket műveljék, állatokat neveljenek és háztartást vezessenek. Az 1917. év végén minden cselekvőképes muraközi ember valamiféle mozgósítás alatt állt. Ezért olyan cikkek jelennek meg az újságokban, amelyek azt taglalják, hogy a polgári lakosság munkájáról maga a kormány gondoskodik. "Az elhunyt Golob János tiszteletes sokáig a település lelkipásztora volt, még az első világháború idején is, amikor harangokat gyűjtöttek háborús szükségletekre majd átalakították őket és különböző fegyvereket készítettek az összegyűjtött harangokból. A muravidi plébániának is oda kellett adnia nagy szép erős hangú harangját melynek hangját egészen a muravidi plébániához tartozó területeken is hallani lehetett. Az utolsó vasárnapon, mielőtt a harangot elvitték volna, Golob plébános a déli szentmisén búcsúztató prédikációt tartott a következő szavakkal:

- Kedves keresztény hívők!

- Ki az akinek olyan barátja lenne aki mindig az imára figyelmeztetne. Ez volt a mi nagy harangunk amitől most el kell búcsúznunk.

E szavak után sokan sírni kezdtek és könnyes szemüket törölték.

A harangot elvitték de megtalálták a frontról hazatérő emberek, látták a fűben és Isten tudja hová tűnt míg a régi muravidiek most is emlegetik és szomorkodnak érte“.

A horvát parlament október 29-én kikiáltotta Dalmácia, Horvátország és Szlavónia függetlenségét. A magyarok fegyverszüneti egyezményt írtak alá Franchet pe Esperay francia tábornok stábjával november 13-án Belgrádban. A Horvát Nemzeti Tanács meghívására a szerb hadsereg november 14 -én Zágrábba érkezett. Október 26-án az olaszok támadásba lendültek és lerombolták az osztrákok utolsó katonai ellenállását.

Budapesten október 30-án kikiáltották a köztársaságot, ez után Bécsben is.

A csehek október 28-án kikiáltották a függetlenséget.

Így az Osztrák-Magyar Monarchia szétesése végleges volt. 1918. november 11-én Németország is aláírta a kapitulációt. Az összes elfoglalt terület Elzász, Lotaringia és a Rajna bal partjának a visszaadása szerepelt feltételként. A világon ekkor létező 54 ország közül 36 vett részt az első világháborúban. A teljes veszteség: 37 millió ember volt. Az Osztrák-Magyar Monarchiának hét millió húszezer halottja volt, részben eltűntek és sebesültek. 1918 végén Muraközben azonban drámai események történtek. Ezen a vidéken különösen az Ormož - Csáktornya-Murakirály-Kotor-Murakeresztúr útvonalon folyamatosan szállító vonatok közlekedtek, szinte menetrend nélkül és gyakran pár napot várakoznak Kiszabadka, Murakirály, Kotor állomásain.

A vonatokon utazó katonák ellátás nélkül maradtak ezért elhagyták a vagonokat, rabolni, fosztogatni indultak és bántalmazták a lakosságot. A kis számban jelenlévő tisztek képtelenek rendet és fegyelmet teremteni. Egyre súlyosabb sebesültek térnek vissza a frontról, munkaképtelenek, megélhetési szükségletekkel rendelkeznek, és így még inkább növelik a szegénységet. Nehéz időszak volt ez az egész ország számára, beleértve Muravidet is.

A muravidi plébánia közelmúltbeli történelméből érdemes megemlíteni Franjo Balog plébánost aki 1998. március 4-én a Csáktornyai kórházban 82 éves korában hunyt el.

A plébános Kotorban született 1916. szeptemberében. Fiatal (első) miséje szülőfalujában 1941 márciusában került megtartásra. Ugyanebben az évben a muravidi plébánia ideiglenes vezetője, majd a muravidi plébánia lelkésze, ahol 51 évig szolgált egészen nyugdíjazásig.

A plébánia hivatal 1998. nyarán új vezetőt kap Mirko Pilaj személyében. Dalajlesen született 1956. augusztus 29-én, általános iskolai tanulmányait Felsőmihályfalván végezte majd Zágrábban a klasszikus gimnáziumba iratkozott be melyet 1957-ben fejez be. Tanulmányait a zágrábi Kaptol Hittudományi karán folytatja. A mai napig is Pilaj plébános az egyházközségünk plébánosa.

AZ ISKOLA TÖRTÉNELME

Ivan Zvonarek és társai "Muravid település és plébánia" című könyvében szerepel, hogy az iskola 1830-ban került alapításra, iskolaépület került megépítésre és 105 diák került beíratásra. Leírásra kerül, hogy az első iskola épülete két szárnyú volt és az igényeknek és anyagi lehetőségeknek megfelelően épült. A későbbiekben az iskola mellett található két holdnyi föld került megvásárlásra azon a területen amelyet "Čret"-nek hívunk. Az akkori tanulók az iskolaév folyamán a területen kertet és gyümölcsöst gondoztak.

1886. szeptember 22-én fél ötkor tűz ütött ki. A tűz elpusztította az akkori iskola épület egy

részét. Az időben történő beavatkozással sikeresen eloltották a tüzet, majd a későbbiekben került kicserélésre a két sérült ablak. Ebben az épületben több mint száz évig folyt az oktatás, míg 1990-ben le nem bontották.

Muraviden 1910-ig többnyire egy osztályos iskola működött, amelyben egy tanár tanította az összes diákot. A tanítás nyelve horvát volt.

Az 1893/94 tanévtől érvénybe lép Csáki magyar vallás -és közoktatási miniszter rendelete a magyar nyelv kötelező tanulásáról. A tanárok munkája folyamatosan ellenőrzött volt és magyar nyelvű oktatási képességük is ellenőrzésre került.

Ivan Šestak elmondása szerint:” Nagy számú muravidi lakos a négyéves tanulmányait úgy fejezte be, hogy egy horvát szót sem hallott. Az első két évben kavicsokkal írtunk a táblára, harmadik és negyedik osztályban pedig füzetekbe írtunk, amelyek az iskolában a szekrényben maradtak. Sokat tanultunk. Az írás, az olvasás és a számolás és a hitoktatáson kívül is. Az iskolai szünetekben a hittan a templomban került megtartásra. Minden mást magyarul tanultunk.

A MURAVIDI ISKOLA A KÉT HÁBORÚ KÖZÖTT

Az első világháború után Muraközt a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolták, Muravidben horvát tanárok kezdtek dolgozni.

Köztük volt Stipetić tanár úr, Draškovec szülötte, aki azonnal elfogadta az iskola igazgatói posztját.

Ő 1919-ben kezdte el írni a "Muravid általános iskola emlékkönyvét", amely később szisztematikusan 1965-ig került kitöltésre.

A magyarok az emlékkönyvből kiszakították azokat a oldalakat amelyeken a magyar iskola 1941. szeptember 1-től 1945 februárjáig tartó időszaka került bemutatásra.

Muraköz összes iskolája 1965-ben nagyobb méretű gazdagon díszített könyvet kapott olyan utasítással, hogy ezeket emlékkönyvé formálják.

Ebbe az új könyvbe a muravidi ált. iskola 1965./66. tanév igazgatója Ivan Zvonar számos adatot jegyzett be, a bejegyzéseket az 1966./67. tanév során az új igazgató Juraj Kolenić folytatta.

Mindkét emlékkönyv 1970 után eltűnt.

Így a hanyagság, a tudatlanság vagy valami harmadik ok miatt, még egyszer (ki tudja, hányadszor) Muravidben megsemmisülésre került az amit a szomszédos iskolák nagy becsületben őriznek és amire nagyon büszkék.

Érdekes megemlíteni, hogy 1941 áprilisában Magyarország elfoglalta Muraközt, és azonnal megkezdte az új kormány szervezését. Új tanárok érkeztek Magyarországról, akik egy szót sem ismertek a horvát nyelvből.

El kell ismerni, hogy a magyarok nagy erőfeszítéseket fektettek az oktatás szervezésébe, az iskola épületének javításába, a tantermek új festésére, az elhasználódott padokat újakra cserélték. Új taneszközök, térképek, földgömbök és hasonlók érkeztek Magyarországról. Az órák csak magyar nyelven kerültek megtartásra.

A nagyon éles eszű muravidi gyerekek a tanulásban nagyon gyorsan fejlődtek, minden egyes siker valamiféle ajándékkal került jutalmazásra (szent képpel vagy taneszközzel).

1945 év február elején az iskola épületét a német hadsereg elfoglalta. Köztük nagyon sok gradistyei horvát volt akik gyönyörűen énekelték saját horvát énekeiket és himnuszukat "Horvát az édesanyám, horvát az édesapám". Muravidben négy év után ez volt az első horvát nyelvű rendezvény és egyértelmű utalás arra, hogy a magyar uralom Muraköz felett véget ért.

Az 1951./52. tanévben az összes gyermek részére működésbe kezdett az iskola konyha is. Az 1947-es agrárreform után a muravidi iskola is mintegy 2000 négyzetméter földterületet kapott, az ún. Malinjakot, ahol iskolakertet létesítettek. Ebben az időszakban változások történnek az oktatás szervezésében, megtörténik a szigorúan tantárgyi rendszerre való áttérés és rövid szünet kerül bevezetésre minden tanórát követően.

Az 1948-as években az iskolai hittan oktatás tiltott volt és az órarendből törlésre került. Az osztálytermekből a fészületek eltávolításra kerültek és Tito képei kerültek kihelyezésre.

Az 1950/51-es tanévben bevezetésre kerül az ötödik osztály, így a tanév végén az iskolában öt osztály létesül.

Az ötödik osztálytól kezdve, a muravidi iskolában, csak szakmát lehetett tanulni.

A 1958/59. tanév rendkívül jelentős mivel az A és B típusú általános iskolák kiegyenlítődnek és minden iskola egyenlő jogúvá válik. Ezt követően Muraköz szinte minden nagyobb települése teljes nyolcéves általános iskolai rendszerre áll át.

Kotor Község Népi Bizottsága 1959 folyamán döntést hoz a muravidi iskolának az alsódomborúi Általános Iskolához való csatolásáról.

Az 1967./68. tanév kezdetén a muravidi Általános Iskolában csak az alsó tagozat maradt meg. Az öt osztályba (párhuzamos osztályok csak az első osztályoknál volt) összesen 139 tanuló jár. A következő alsó osztályos tanítónők maradtak itt dolgozni: Marija, Zvonar, Margareta Štingl (férjezett neve Zvonar), Josipa Žvorc, Alica Tomek és Katica Kardaš illetve a helyi iskola igazgatójának Željko Tomek került kinevezésre.

Muravidben 1968. október 01-én került megnyitásra az óvoda. Vegyes csoport került kialakításra, a közép és idősebb óvodai csoportokból.

A Muravid Helyi közössége 1979-ben akciót indít az új iskola épület építésére mivel a régi épületben rossz körülmények uralkodtak. Ötéves hozzájárulás került kiírásra mely 1980-ban kezdődött.

Ötéves önrészt jelentettek be, melynek befizetése 1980-ban kezdődik. Fő célja egy új iskolaépület építése volt, az első osztályos, a negyedik osztályos tanulók és az óvoda számára, valamint egy tűzoltó tartály megvásárlása. Később ez az önrész még további öt évre kerül meghosszabbításra.

Az 1980./81-es tanévben a tanulók száma 101 főre csökken, az 1982./83-as tanévben 98 főre csökken beleértve Katarina Fundak, Vera Matulin és Josipa Žvorc tanárnőket is.

1989. január 25-én megkezdődött a muravidi helyi iskola igényeinek megfelelő új iskolaépület építése.

A „Helyi Község” a falazási és ácsmunkákra a „Csáktornyai Építőipari Kombináttal” kötött szerződés alapján minden költséget saját forrásból teljesít. Megbeszélésre kerül, hogy a „Medimurjeplet” Čakovec is támogatja a muravidi Helyi Községet 70 millió dinár kamatmentes értékben. A későbbiekben a „Medimurjeplet” lemondott erről az összegről a muravidi Helyi Község javára.

A legújabb becslések szerint az iskolaépület összértéke 415 984,10 DEM volt.

Az 1990./91. tanévben a beíratott tanulók száma 74 főre csökkent. A régi iskolaépület eladásra és a nyári hónapokban lebontásra került.

Az új iskola épülete 1991-ben került befejezésre így az 1991./92. tanév az új épületben kezdődött négy alsó tagozatos osztály és egy óvodás csoport részére. Ebben az iskolaévben harcok dúltak az országban és az iskolába több Szlavóniából érkező tanuló is járt.

A későbbiekben az iskolába a telefon is bekötésre került, az óvoda tv és videó lejátszóval bővül és rendezésre kerül az iskola udvara is. Az óvodában Blaženka Zvošec később pedig Danica Sabol és Biserka Poljak óvónők dolgoztak.

A játszótérre játékok kerülnek felszerelésre: csúszda, mászókak, hinták, mérleg hinta és röplabda oszlopok.

Az iskola épülete eredetileg fa és szén rendszerű központi fűtéssel volt felszerelve, de 1995 október 16-án a gázhálózathoz is csatlakoztatásra került. Ebben az iskolaévben a negyedik osztályban Antun Hovat tanár először tart ének-zene tanórát.

Az iskolában több tanórán kívüli foglalkozás is megvalósul: a fiatal hímezőket Katarina Fundak, a sport csoportot Vera Nađ, a tűzoltó csoportot Ljudevit Fundak, irodalmi-szavaló csoportot Josipa Žvorc, a folklór csoportot Katica Fundak vezették és ezen kívül fiatal természetőr csoport is létezett.

Az iskolában ismét bevezetésre kerül a hittan oktatás, a kezdetekben heti egy órában majd 1996-ban heti két órában kerül megtartásra. Még ha választott tantárgyról van is szó szinten minden tanuló részt vesz a hittan órákon.

A Muravidi Általános
Iskola

Minden tanév elején és a tanév végén is az összes tanuló, szülei és tanárai jelenlétével szentmise kerül megtartásra.

Jelenleg a muravidi helyi iskola négy osztályába összesen 46 tanuló jár.

Az alsódombóri Általános Iskola igazgatónője Mirjana Ribić, a muravidi tantestület tagjai: Viktorija Mikor, Monika Vagaj, Rajka Kalšan és Damir Dolenec.

A hittan oktató Barabara Horvat, angolnyelv tanárnő Željka Božić Novak, német nyelv tanárnő Valentina Jambrešić, míg az informatika tanárok Marina Vadas és Mladen Žerjav. Az iskolában a tanórán kívüli foglalkozások között szerepel a sport foglalkozás, drámacsoport és vegyes csoportos foglalkozások is.

AZ ÓVÓDA TÖRTÉNELME

A muravidi óvoda 1968. október 01-én került megnyitásra. Az óvodában egy csoport volt. Muravid emlékkönyvében található az a feljegyzés, hogy az óvoda első óvónője Nevenka Čiček későbbi férjezett neve Medimurec volt, aki egészen 1972./73. tanévig dolgozott majd helyére Vera Haramija érkezett. Az óvoda a szülők nagy érdeklődése miatt került megnyitásra és egy vegyes csoport alakult. Az óvoda egy ma már nem létező épületben, a régi iskola épületében kapott helyet és közvetlenül az út mellett helyezkedett el.

Az óvodások számának csökkenése a következő években megfigyelhető volt. Az iskolai emlékkönyvben olyan adat szerepel, hogy az 1976./77.-es tanévben mindkét óvodába összesen 83 gyerek került beíratásra, tízzel kevesebb mint az előző években.

Az 1979/80-as tanévtől érvényes az új oktatási törvény, amely előírja, hogy a gyerekek hat éves kortól járnak iskolába, ami azt jelenti, hogy ötévesen befejezik az óvodát. Ezért ebben az időben a muravidi óvodába 35 gyerek jár. A jogszabályi változások mellett az 1980-as év jelentős változást hozott az óvodások jobb ellátásában. Muravid lakói július 01-én elkezdik az önrész befizetését a helyi általános iskola és óvoda építésére. Az új iskola építésének ideje alatt az óvoda ideiglenesen a jelenlegi posta épületébe költözött (Trg oslobodenja 5).

Muravid település új iskola építése 1989-ben kezdődött amely egyben helyet ad az óvodának is. Az 1990-es és különösen az 1991-es események szerencsére jelentősen nem befolyásolták az iskola és óvoda munkáját. Az 1989./90-es tanévben a helyi óvodába 19 gyerek járt.

A muravidi óvoda 2000. október 01-től már nem része az alsódomborúi Általános Iskolának és a alsódomborúi óvoda kihelyezett csoportjává válik. A szervezeti átszervezés mellett mindkettő tevékenységének finanszírozása is megváltozik. Alsódomború és Muravid önkormányzati képviselők közötti megállapodásban meghatározásra kerül, hogy a gyermekek óvodai tartózkodásának költségeit mind az önkormányzatok, mind a szülők által kerül társfinanszírozásra.

Mivel Alsódomborúban felmerült a bölcsőde iránti igény, 2013. február 26-án egy bölcsődei csoport is alakul. Muravid és Alsódomború önkormányzatai megállapodtak abban, hogy Muravid önkormányzat részesedéséből kerül finanszírozásra a gyermekek bölcsődei tartózkodása. A gyermekek óvodai ellátásának minőség javítása érdekében a 2013/2014-es tanévben logopédus is részt vesz az óvoda munkájában, költségeit az óvoda finanszírozza Alsódomború és Muravid önkormányzatainak együttműködésében.

A 2016./17-es tanévben a muravidi óvodában korai idegen(német) nyelvtanulási program is bevezetésre kerül majd a következő tanévben a szülők döntést hoznak a német nyelv cseréjéről angol nyelvre. ("Muravid óvodájának monográfiája: Még csak 50 évesek vagyunk").

A helyi óvodába 2018-ban 25 gyerek kerül beíratásra az óvoda igazgatója Ines Strbad. A jövőbeli diákok és óvodai csoportok nagyobb kapacitás iránti igénye miatt 2019-ben megkezdődik a muravidi önálló óvoda építésének projektdokumentációjának elkészítése.

A jelenlegi 2021/22-es tanévben a helyi óvodába 29 gyerek jár, három óvónő gondoskodik róluk: Kristina Hujs, Draženka Čmrlec és Lidija Horvat. A "Klinčec" alsódomborúi óvoda és a muravidi óvoda csoportjának igazgatónője Dubravka Horvat.

A muravidi új óvoda építése

A muravidi területi óvoda, Lidija, Horvat, Draženka Čmrlec és Kristina Hujs óvónőkkel
(Évfolyam 2020/2021)

MURAVIDBEN TEVÉKENYKEDŐ EGYESÜLETEK

MOTO-NAUTIKA KLUB „MURAVIDI ARANYMOSÓK”

A muravidi aranymosók címere

A MOTO-NAUTIKA “MURAVIDI ARANYMOSÓK” KLUB 2011-ben alakult a tagok vízi találkozókon, hajós sportokon való részvételének céljából, napjainkban 160 taggal rendelkezik melynek nagy részét családok és gyerekek alkotják. Az egyesület nevét a Drávafolyóhoz kapcsolódó, lassan feledésbe merülő mesterség ihlette, az aranymosás. Az egyesület akkori első tagjainak, az alapítóknak, a régi aranymosók által került átadásra az aranymosás mestersége, készsége mely régi örökségükből és mindenekelőtt e mesterség iránti szeretetükből fakad így továbbra is megőrzésre kerül az aranymosás hagyománya illetve fiatalabb generációknak nemzedékről nemzedékre történő átadásával megmentve a feledéstől.

Muravid település volt az aranymosók székhelye, többségben szegény parasztok kenyérre való keresésének tevékenysége melyet aranymosással valósítottak meg. A falu lakói különleges engedélyt kaptak Mária Terézia császárnőtől amelyet 1776. június 21 -én írtak alá és amelyet az arany céh tulajdonosa, Bolta Embreuš kapott meg. Ezzel az engedéllyel, egyezménnyel az aranymosók jogot szereztek arra, hogy a Dráva, Mura, Száva folyókon, három méter szélességig aranyat moshassanak. Ez egyfajta engedély volt a 18. századból, amit a mai napig senki sem vitatott vagy vont vissza.

A hordalék mosása a nagy deszkán “nyárfából készült deszkán”

“Kereső” lapát

Az aranymosás folyamata nagyon érdekes. Az aranymosás úgy kezdődött, hogy a kocsis a szekérrel két aranymosót és egy fa csónakot, felszereléseket a folyó irányával szembe szállította, hogy a folyón leereszkedve, a zátonyokon megállva aranymosást végezzenek. Az aranymosót a folyó partján kell keresni a jellegzetes hordalék lerakódásoknál.

Ha felfedezésre kerül, hogy arany lehet a hordalékban, az aranymosó a mosólapáttal összegyűjti a hordalékot és aranymosást végez, keresve az értékes arany szemeket. Amennyiben a lapáton 30 vagy annál több szem maradt, érdemes volt az aranymosás megkezdése. Ezt követően, elhelyezésre került egy nagy deszka (mosópad) egy különleges fa fajtából a nyárfából ez azért jellegzetes, mert kis szőrszálakkal rendelkezik, amelyekben az aranszemcsék kiválasztódnak a mosás során. Az aranymosás párban került elvégzésre, az egyik személy lapáttal felrakta a hordalékot a deszka lapra (mosópadra), míg a másik személy a hordalékot mosta egy különleges szerszámmal az úgynevezett „sajtár“ öntöző edénnyel. Amikor a mosott kavics mennyisége megegyezett a deszka alsó szélével, azt mondták, hogy körülbelül 1 m3 kavics került átmosásra, ezt követően kezdődött a nagy deszkáról a kis fűzfából készült deszkára való átmosás melynek az elnevezése a “mosó deszka” Ezt úgy került végrehajtásra, hogy a nagy deszkát leöntötték, azaz lemosták egy öntő edénnyel, amelyen egy kis lyuk volt, ezen keresztül folyt a víz majd a nyírfa gallyakból, cirokból vagy más anyagból készült söprűvel minden felhalmozódott szemét és egyéb anyagot a kis deszkára szedtek.

Nagy mosó deszkáról kis “mosó” deszkára való leöntés “sajtárral”

Az aranymosó ügyes mozdulataival a vízben a kis deszkáról a lehető legnagyobb mennyiségű homok és más fémrészecskék kerültek leválasztásra, hogy az aranyzemcsék a táblán maradjanak, amelyeket ezt követően egy fémtálba helyeztek, ehhez higany került hozzáadásra és körkörös mozdulatokkal összekeverték, hogy a higany megkösse az aranyat (foncsorítás).

Aranymosás a mosó deszkán “aranymosók”

A felesleges higanyt vászonrongyon keresztül visszapréselték a tálba és így kapták meg az arany golyókat , melyeket szeretetből „rögöknek“ neveztek el az idős emberek.

Arany golyó ”rög”

Tekintettel arra, hogy a higany egy része az aranyban maradt a “rögöt” egy téglára helyezték, parázssal körbe rakták és enyhén fűjták, hogy a maradék higany elpárologjon és így 99,9% -os tisztaságú 22 karátos aranyat kapjanak.

Az aranymosás hagyományának ápolása mellett az egyesület 10 éve minden évben hagyományos aranymosási rendezvényt szervez az “Az aranygyűrű vadászat” elnevezéssel amelyet augusztus elején tartanak meg Muravid önkormányzatának, Muraköz megye és a Muraközi Idegenforgalmi Közösség támogatásával.

Arany télapók”

Az őszi beköszöntével rendszeres vendégei lehetünk Muravid község "Arany és régi mesterség napok" elnevezésű rendezvénynek amely a környék számos régi mesterségének és szokásainak megtekintésére nyújt lehetőséget. Szintén minden évben az advent időszakában az egyesület a folyó partján "Arany télapó" nevű eseményt szervez a gyerekek részére amelyen "Arany télapók" csónakokkal ajándékokat hoznak és osztanak. Számos társadalmi és képzési tevékenységek, hajókirándulások szervezése is megvalósul a Dráva folyó régi medrében, minden második évben a Dráva folyón egészen az Almás melletti Dunával való összefolyásáig hajózhatnak az egyesület tagjai, a hajózási sport szerelmesei és szimpatizánsai és örömeiket lelhetik az e fajta tevékenységekben.

"Arany és régi mesterség napok" rendezvény

Mindig örömmel fogadjuk a Perlaki és Alsódomború egyesületek meghívásait és szívesen segítünk más egyesületek és társaságok eseményein és megnyilvánulásain.

Az "aranygyűrű vadászat" rendezvény

“DRUŠTVO NAŠA DJECA” (Gyermekbarát) EGYESÜLET

Az egyesületek nyilvántartásába a “DRUŠTVO NAŠA DJECA” (Gyermekbarát) MURAVID EGYESÜLET 1998.06.12. kerül bejegyzésre.

Ljudevit Fundak tanár úr, más tevékenységei mellett, az alapítás elkötelezettje volt illetve az önkormányzati támogatás sem hiányzott.

A társaság fő célja, tagjainak társadalmi és szakmai munkájával cselekvések kezdeményezése, a gyermekek jogainak társadalomban való megvalósítására, ösztönözve az óvódás és iskolás gyermekek szabadidős érdeklődéseit és tevékenységeit.

Hozzájárulva a gyermekek és családok általános életminőségéhez, valamint a társaság alapokmányának 7. cikke által előírt egyéb tevékenységeihez.

A “DRUŠTVO NAŠA DJECA”(Gyermekbarát) Egyesület Muraköz megye területén tevékenykedik pontosabban a településünkön található a székhely címe: Muravid, Vladimir Nazor utca 9.

Amint telnek az évek az elnökök és a tagok is cserélődnek hozzájárulva az egyesület munkájának javításához, valamint új ötletek és tevékenységek megvalósításához.

Az elnöki tevékenységek a következő személyek által került megvalósításra: DARINKA ŽEMLIĆ, MARINA OSTRUGNJAJ, KRISTINA HUJS a jelenlegi elnök: LJILJANA MATULIN ARTNER kinek az idén jár le megbízatása.

A “DRUŠTVO NAŠA DJECA”(Gyermekbarát) Egyesület az “Arany és régi mesterségek napja” rendezvényen

Az eddigi elnökök és a tagok munkájukkal, elhivatottságukkal, lelkesedésükkel, erőfeszítésükkel különböző közösségi játékokat, képzéseket, foglalkozásokat, versenyeken való részvételeket és egyéb megfelelő tevékenységeket biztosítottak a gyerekeknek. A legfontosabb a gyerek közösség erősítése és barátsága, ezek ösztönzése illetve a lakossággal megvalósuló közös tevékenységek.

Rajz foglalkozás

A társasság tagjai gyakran részt vesznek az egyesületek különböző tevékenységeiben, főképp a humanitárius akciókban.

A hagyományos falusi farsangon való részvétel

A társasság egyik legjelentősebb projektje a “Karácsonyi vásár” amely ez évben különös nagy örömet jelent mivel a múlt évben a COVID-19 járvány miatt nem került megtartásra.

A jövőben is szeretnénk ilyen szép tartalmas programokat, találkozásokat, gyerek-szülői közösségeket, valamint reméljük a további jó együttműködést a helyi önkormányzattal.

Gyerkekek a polgármester asszonnyal - CulturCo projekt (2021.)

A MURAVIDI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYESÜLET

A mai napig az Önkéntes Tűzoltó Egyesület a legrégebbi társadalmi szervezet, írásos adatok által megállapított társadalmi szervezet Muravidben.

Az osztrák-magyar tulajdonosok kezdeményezésére 1884-ben alapított szervezet, akik akkoriban számos fűrészüzemet és fafeldolgozó üzemet birtokoltak a környéken. Alapításával szabványos, kerek (3,5 mm átmérőjű) bélyegző készült a következő szöveggel, amelynek a magyar nyelvű szó szerinti fordítása: a "Muravidi nagytelepülési önkéntes társaság 1884" feliratot tartalmazza.

A bélyegző közepén a tűzoltási kellékek és felszerelések szimbólumai láthatók: sisakok, kötél, horoggal ellátott létra, horog és csákány. Megőrzésre került "A tűzoltósági hírmondó" a zágrábi Sava Banovina Tűzoltóság 1937. december 20-án kelt példánya melyet az Önkéntes Tűzoltó Egyesület is kézhez kapott.

Annak érdekében, hogy más módon jelzésre kerüljön kihez tartozik az újság, valaki három helyen a fentiekben leírt bélyegzővel lebélyegezte az újságot amelyet minden bizonnyal akkor is az egyesületben őriztek.

Az egyesület az ottani osztrák-magyar hatóságoknál is bejegyzésre került, de valószínűleg valamivel később, mert Szibi József által megszerzett információ azt az állítást tartalmazza, hogy az alapítás 1889-ben történt. Feljegyzésének fordítása a következő: "Magyar Egyesületek az 1890-es évben." E dokumentum alapján a Muravidi Tűzoltó Egyesület 1889-ben alakult és Zala megyéhez Prelog (Perlak) körzetéhez tartozott.

Az 1889-es év minden bizonnyal fiatalabb statisztikai adataira utal.

Még mindig él egy legenda arról, hogy a 19. század második felében Muravidben szörnyű tűz pusztított, amelyben szinte az egész Felső rész (jelenlegi Fő utca) leégett, ekkor a Maličak pajtában

elégett az egyesület tulajdonában lévő tűzoltó fecskendő ebből arra lehet következtetni, hogy a hivatalos regisztráció és a hivatalos pecsét készítés előtt is már létezhetett az egyesület.

Ma azonban nem kell feltételezésekre és emlékekre hagyatkoznunk mert ismerjük az alapításának pontos évét -1884.

A Muravidi Önkéntes Tűzoltó Egyesület az I. világháborúig tevékenykedett majd munkássága egy időre megszűnt.

Az 1920-as és 1930-as Muravidben még mindig nagyon sok ház volt található és főképp szalmával fedett gazdasági épületek, sajnos gyakran volt tűz mely nagyon súlyos anyagi károkat okozott.

Ez okból kifolyólag néhány fiatal ember elgondolkodott a tűzoltó egyesület alapításán és tevékenységének elindításán, így az új országban 1923. április 03-án Muraviden bejegyzésre került, megalakult az Önkéntes Tűzoltó Egyesület.

Az egyesület első elnökének Stjepan Dominić került megválasztásra, Antun Piskač lett a titkár a pénztáros pedig Ivan Mravlek illetve Andrija Hunjadi került parancsnoki funkcióba.

A tagok azonnal részt vettek az egyesület normális működését lehetővé tevő pénzüsszegek gyűjtésében.

Mivelhogy fiatal emberekről volt szó, az akkori hatóságok nem bíztak meg bennünk ezért kérték, hogy az egyesületbe helyi muravidi idősebb lakost is vonjanak be.

A fiatalok nem adták fel és azonnal saját pénzükből tűzoltósapkákat szereztek be. Amint az önkormányzati hatóságok látták, hogy ezek a fiatalok komolyan gondolják, ezer dinárt különítettek el az önkormányzati költségvetésből az egyesület részére.

Mivel ezek a források nem voltak elegendők a szükséges felszerelések beszerzéséhez, a tűzoltók a világ minden tájáról, különösen Amerikában és Ausztráliában található kitelepülőkhez fordultak és anyagi segítséget kértek.

A megértésnek köszönhetően jelentős összegeket gyűjtöttek össze, amelyek önkormányzati adományból és a helyiek önkéntes hozzájárulásából elegendők voltak két fecskendő, több méter cső és számos tűzoltóruha vásárlására.

Az egyesület 1925-ben harminc kiképzett emberrel rendelkezik akik tűz estén beavatkozásokat végezhetnek.

Damjan jegyző kezdeményezésére az egyesület beszerez egy komplett rézfűvós hangszert, így a rézfűvós önkéntes tűzoltó zenekar azonnal létrejön. Első vezetője a muravidi Matija Pongrac volt, aki a közjegyző segítségével zene oktatást tartott az egyesület tagjai részére, mindezt nagy sikerrel mert a zenekar már részt vehetett a Horvát Királyság 1000. évfordulójának megünneplésén.

Az egyesületben 1935-1938 között bizonyos nézeteltérések voltak amelyek az egyes vezetők eltérő politikai hovatartozásából adódtak.

A nézeteltérések azonban nem hagytak jelentős következményeket, mert az egyesületben továbbra is a nagy lelkesedés és a munkára való hajlandóság az első helyen állt.

A morál elvesztését és az egyesület gyengülését csak a német és a magyar megszállók okozták. A magyar megszállás alatt a vezetés viszonylag rövid idő alatt négyszer kicserélődött annak érdekében, hogy túléljék és hogy ellenállást tanúsítsanak a megszállónak.

Ez idáig az egyesületnek már több jelentősebb tűzoltási és emberi élet mentési beavatkozása megvalósult. Az egyesület 1936-ban Murakirály településen is tűzoltáson vett részt.

Közvetlenül a megszállás vége előtt, 1945 április elején a német hadsereg felgyújtott számos olyan épületet amelyeket korábban nem értek gránátok. Így katasztrófális tűz ütött ki, amelyben nyolcvanhárom háztartás égett le.

Ebben a pillanatban a településen kevés tűzoltó és tűzoltásra kiképzett ember volt. Két meglévő fecskendővel oltották a tüzet, ágyúk és géppuskák tüze alatt. Emberfeletti erőfeszítésekkel, Valent Čmrlec vezetésével védekeztek ahogyan csak tudtak.

A helyi lakosság segítségével 1950-ben felújításra került a tűzoltó szertár, a hozzá tartozó udvar is a földhivatalban az egyesület nevére kerül bejegyzésre, ezáltal az egyesület a tűzoltószertár és az udvar tulajdonosává válik.

Az 1954 és 1963 évek között az egyesület kilenc alkalommal a közelben és a környéken szervezett versenyek győztese ezért a Horvát Tűzoltó Szövetség 1963-ban tűzoltó érmet és zászlót adományoz az egyesület 40 éves fennállásának alkalmából.

1961-ben pontosabban január 26-án Muraviden leégett a szövetkezeti ház. Azon a hideg téli éjszakán a hőmérséklet -20 C fokig csökkent. Ennek ellenére a tűz olyan hirtelen tört ki, hogy tűzveszély fenyegette a környező házakat is.

A Muravidi Tűzoltó Egyesület tagjai nagyon gyorsan kiérkeztek a tűzhöz és azonnal szervezett módon menteni kezdték a Muravidi Mezőgazdasági Szövetkezet archívumát.

A szomszédos perlaki és csáktornyai egyesületek segítségével megmentették az Anyakönyvi Hivatal és a Mezőgazdasági Szövetkezet archívumát és sikerült megakadályozniuk a tűz további terjedését, de a szövetkezeti ház teljesen leégett.

A muraköz legkeletebbi részén 1965-ben felejthetetlen árvíz volt. Szerencsére Muravid nem volt közvetlen veszélyben. A tűzoltó egyesület tagjai az Alsódomborútól északkeletre fekvő szarvasmarhatelep létesítményeiből való vízszivattyúzás feladatát kapják meg.

Az 1966-os évtől az egyesület vezetője Drago Horvat-Malić mint elnök, Gabriel Frišćić (Kolarov) titkár, Stjepan Šalamon (Graničar) pénztárosként tevékenykedik. A parancsnok Stjepan Lukša (Matokovec) volt.

Az elnök és az egész igazgatótanács nagy erőfeszítéseinek köszönhetően új versenyosztály jön létre, amelyhez a csáktornyai "Moda" szabóvállalat új hivatalos egyenruhát készített.

1967-ben a Muravidi Tűzoltó egyesület csatlakozott a tűzoltóautó megvásárlására irányuló akcióhoz, amely sikerrel járt és már a következő évben megjelenő "Zigler" márkájú aggregát gép megvásárlására is kezdeményezést indít.

Az elegendő összeg meglétekor 1970. április 18-án megtartott Tűzoltó Egyesület ülésén döntés születik a "Zigler" aggregát, német gyártású gép és a teljes felszerelés megvásárlásáról.

Ebben az évben az aggregát gép megvásárlására is kerül. Az átadás alkalmából rendezett ünnepségen kitüntetések és emléklapok kerülnek átadásra azon elkötelezett tagok részére akik különösen elkötelezettek voltak az akcióban.

Maga az esemény erősen befolyásolta az egyesület népszerűsítését, így új tagok érkeznek. Három évvel az új gép megvásárlása után egy új tűzoltóállomás építése került tervezésre.

Drago Kuzmić aki az akkori egyesületi igazgatótanácsának tagja volt, valamint az egyesület képviselője, a muravidi helyi közösség gyűlésén jóváhagyást kér, hogy az elképzelést a helyi közösség következő közgyűlésén bemutathassa.

Ezt meg is tette. Az ötlet elfogadásra került és döntés született arról, hogy lakossági választásra kerüljön sor. A Polgári Közgyűlésen a helyi közösség többségi szavazással elfogadta az új tűzoltóállomás építésére vonatkozó javaslatot.

Az új tűzoltóállomás teljes két évig, 1976 és 1978 között, épült.

Az új épület átadása 1978-ban volt amikor a Muravid helyi közössége hivatalosan adja használatba a tűzoltóállomást az egyesület részére.

Ezen az ünnepségen az építőbizottság tagjai a társaság tiszteletbeli tagjaivá kerülnek kinevezésre. Már 1982-ben az egyesület javaslatot tett egy "TAM" tűzoltóautó vásárlására.

A Tűzoltó egyesület akkori vezetője, elnöke Drago Horvat-Malić, Ljudevit Fundak titkár, Andrija Habijan pénztáros és Mijo Šajn mint operatív parancsnok volt. Illik hozzájuk csatlakoztatni az egyesület elnökségének tagjait, nevezetesen Vjeskoslav Cenko és Drago Horvat-Vidakot. Valamennyien egyformán sokat tettek azért, hogy az említett márkájú jármű valóban beszerezésre kerüljön.

A ciszterna átadása 1982. július 31-én történt és az első tűzkeresztség Franjo Global háztartásában történő tűzoltáskor valósult meg.

A Tűzoltó Egyesület ugyanebben az összetételben 1983-ban akciót indít új kombi gépjármű beszerzésére. A régi kombi gépjármű értékesítésével új jármű kerül megvételre majd ennek átadást követően, Drago Horvat-Malić a tűzoltásban való általános érdemeiért vezető tűzoltótisztí kinevezésben részesül.

Az egyesület ekkor teljes felszereléssel és kiképzett személyzettel rendelkezett a tűzoltási beavatkozások megvalósítására, emberi életeteket és vagyonokat mentve.

Két év után a vezetőség egy része leváltásra került, így Stjepan Cenko-Čan veszi át az elnöki feladatot Mijo Frišćićtől, a parancsnoki kötelezettségeket és Alojzije Zvonar veszi át az operatív parancsnok feladat körét. Ebben az időszakban nagy figyelmet fordítanak a versenyekre és az egyesület a csapatával B senior kategóriában 1989-ben a versenyen első helyet szerez és jogosultságot szerez a Vularia település versenyén való részvételre. Ezen a versenyen a B senior

Tűzoltó állomás

kategóriában a harmadik helyezést éri el amellyel jogosultságot szerez az akkori Varazsdi települések közösségeinek versenyén való részvételre.

Ezen a versenyen a muravidi Tűzoltó egyesület csapata első helyezést ért el és ezzel biztosította szereplését az országos versenyen. A csapat tíz tagja arany éremet kapott és további verseny meghívásokat. Az országos verseny 1990-ben szintén Varazsdon került megtartásra és a muravidi csapat a nagyon erős konkurenciában nyolcadik helyezést ért el.

Ezt követően azonnal, az operatív Alojzije Zvonar A parancsnok vezetésével, megkezdődött az országos versenyre való felkészülés amelynek tervezett időpontja 1991 év volt. A verseny a horvátországi háborús helyzet miatt elhalasztásra került.

A versenycsapat egyes tagjai harcterekre mennek országszerte, ami bizonyos stagnálást okoz az egyesület munkájában.

Bizonyos nézeteltérések történnek 1992-ben, amikor a tűzoltóállomást üzlethelyiségnek bérbe adják majd az akkori Tűzoltó egyesület akkori elnöke, Drago Horvat lemondott elnöki posztjáról. Meg kell jegyezni, hogy a döntéshozatalra polgári ülést hívtak össze. A részvétel óriási volt és minden résztvevő egy ellenszavazattal támogatta a bérbeadást és ezáltal mintegy húsz új munkahely létrehozását tette lehetővé.

Ezt követően elnöknek Damir Lukša (az önkormányzat titkára), a titkári posztra Ivan Frišćić, pénztárosnak Franjo Lukša, operatív parancsnoknak Alojzije Zvonar került megválasztásra.

Az elnöki funkciót 1995-től Andrija Frišćić veszi át és közösen az igazgatósággal és felügyelőbizottsággal vissza akarják állítani azt az ismertséget és hírnevet, amelyről hosszú évek óta ismert volt a muravidi Tűzoltó Egyesület.

Egy évvel később a háborúból visszakért a gépjármű így a felszerelés kompletté vált. Ivan Frišćić elnökségének idejében a vezetés elkötelezettségével, valamint az önkormányzat támogatásával új kombi jármű került megvásárlásra.

Gyerekek a Muravidi Tűzoltó Egyesület bemutató gyakorlatán, 2021

A 21. század elején a Tűzoltó egyesület növekvésnek indul és Ljudevit Fundak és Vlado Zvonar igazgatósági tag vezetésével gyermek- és ifjúsági csapatok alakulnak, és az új évezred elején a fiatalabb tagok veszik át az egyesületet akik minden erőfeszítésükkel megerősítik tömegessé teszik az egyesületet és új modern felszereléseket vásárolnak a Muravidi egyesület részére.

KULTÚRA ÉS SZÓRAKOZÁS MURAVIDEN

”STJEPAN ŠLIBAR” HORVÁT KULTURÁLIS EGYESÜLET

Muraviden egészen 1989 áprilisáig észrevehető volt a kulturáli tevékenységek intenzitásának csökkenése, ekkor ült össze a Kezdeményező bizottság (Vojvoda Stjepan, Šlibar Mijo, Habjan Vinko, Matulin Josip, Zvonar Ljiljana, Šestak Franjo, Lukša Andrija és Friščić Andrija) és meghozta határozatot arról, hogy alapít egy helyi kulturális egyesületet.

Ez így is történt, még abban az évben május 20-án megalakult a ”Stjepan Šlibar” nevét viselő egyesület, ezzel állítva emléket Donji Vidovec (Muravid) egyik legambiciózusabb és legsikeresebb amatőr színházi aktivistájának. Kezdetben az egyesületnek 47 tagja volt, három szekcióban működött: tambura, néptánc és dráma. Mivel az egyesület ismét a nulláról indult, elkezdett népviseleteket és tambura hangszereket vásárolni, az anyagiakat többnyire rendezvények szervezésével és a helyiek önkéntes hozzájárulásainak köszönhetően szerezve meg.

Az Egyesület már 1990. június 24-én lehetőséget kapott a Muraközi népdalfesztivál, a „Medimurske popevke” előválogatásának lebonyolítására, amely rendkívül sikeres volt. Egy évvel később beszerzésre kerültek jelmezek, melyeket a csoport kotoribai farsangi felvonuláson és kézműves napon bemutatott be, a későbbiekben programmal készült a helyi közösség (Falunap) ünnepségére is. Az egyesület 1992-ben lehetőséget kapott az amatőr drámacsoportok találkozójának előválogatására, ugyanebben az évben a néptánc szekció a donja dubravai folklórfesztiválon vett részt. Még ebben az évben egyedüli horvátországi résztvevőként ott volt a murakeresztúri Mura menti kulturális találkozón is.

A háborús események nem szakították félbe az egyesület működését, így 1993-ban a tamburások először léptek fel az éjféli misén, ami azóta hagyománnyá fejlődött.

Az egyesület 1994-ben részt vett Lentiben egy Nemzetközi Néptáncfesztiválon, valamint megszervezte a drámaelőadások bemutatóját.

Tevékenységekben leggazdagabb év az 1995-ös volt, az egyesület részt vett a „Medimurska popevka” Népdalfesztiválon Nedelišceben, Tamburafesztiválon Prelogban, a Muraközi Folklórfesztivál előválogatásán Gornji Mihaljevecben, de a legnagyobb sikert a Murterben megtartott 35. Horvát Amatőr Színházak Fesztiválján való szereplés hozta.

Ezen a fesztiválon nagyon sikeresen szerepelt a drámaszekció. Az egyesület drámacsoportja a horvátországi 5 legjobb amatőr színházi csoport közé kapott besorolást, Matulin Gabrijel a belicei Škvorca Stjepan által szerzett ”Na smrtnoj postelji” (A halálos ágyon) c. színházi darabjában alakított szerepéért pedig a legjobb férfi szerepért járó díjat kapta. Hasonlóan hízelgő díjat ítelt meg a szakmai zsűri a többi szereplőnek is, akik közt ott volt: Foretić Dalibor, Cvitković Branko i Licht-Milanov Radovan. A ”Stjepan Šlibar” Kulturális Egyesület éves közgyűlésen Bačić Damir professzor, a Horvát Szábor kulturális titkára adta át a díjat, és a tagság, valamint a meghívottak előtt a következőképpen méltatta az egyesület munkáját: ” Ez a siker nem csak a Kulturális Egyesület sikere, hanem az egész településé, valamint Muraköz megyéi is, ezzel az elismeréssel egy ilyen kis falu mint Muravid kulturális területen beállt a nagyok sorába.” Érdemes megemlíteni, hogy az egyesületnek kiváló versmondó szekciója is van, melynek tagjai: Matulin Mateja, Šlibar Valentina és Jambrešić Josip, úgyszintén említést érdemel a Foto-videó szekció, amelynek Grivec Josip, Habjan Vinko és Cenko Željko a tagjai.

Az egyesület folytatva munkáját a tamburásokkal vendégszerepelt a zágrábi Muraköziek Helytörténeti Házában Bauer festő kiállításának megnyitóján. Szent Márton napján megrendezte a „Martinjei” (Márton napi) mustszentelést, de tevékenységének egyik legjelentősebb állomása volt a karácsonyi koncert, valamint az 1995-ben a település Donji Vidovec (Muravid) első írásos említésének 770. évfordulója alkalmából megrendezett jubileumi rendezvény.

A következő évben 1996. február 25-én megrendezésre került Pokolić Ruža muravidi költő irodalmi estje.

Ezen alkalomból a néptáncszekció tamburások kíséretében horvát kóló táncokat adott elő, a drámaszekció tagjai a költő verseiből mondtak fel párat, a vokálkvartett Srpak Martin zenetanár és zeneszerző közreműködésével Pokolić Ruža muraközi népdalok dallamaira épülő megzenésített verseit adta elő.

Egyes szakavatott módon megszervezett rendezvényekről, amelyek Európa-szerte is sikereket értek el, hanghordozók és videófelvételek készültek, az egyesület részt vett Európa Uniók projektekben is, a Muravidi Kulturális Egyesület szakmai körökben elismerő kritikákat kapott, és az egyik legkiválóbb amatőr egyesületnek számít Muraközben és Horvátországban is, amit fellépéseivel is alátámaszt.

AZ EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGE

A kulturális egyesület 1989. május 20-án alakult KUD "Šlibar Stjepan" néven azzal a céllal, hogy megőrizze a Muravid környéki népdalokat és táncokat. Kezdetben a társaságnak 47 tagja volt, akik három szekcióban működtek: tambura, néptánc és dráma. Az egyesület 1997-ben megváltoztatta a nevét KUD "Donji Vidovec" –re (Muravidi Kulturális Egyesület), ma is ezen a néven működik.

Ma már a társaságnak mintegy száz aktív tagja van, működik a néptánc-, tambura-, dráma-, versmondó és fotó-videó szekció is. Az egyesülethez 2006-ban csatlakozott a kezdetben az általános iskola keretein belül működött néptáncos utánpótláscsoport is, valamint a tamburások utánpótláscsoportja. Minden szekciónak van vezetője, az ő feladatuk a próbák megszervezése, az előadásokra való felkészülés, valamint az előadásokhoz szükséges jelmezekről, hangszerekről és különféle kellékekről való gondoskodás. A táncosok vezetője Krištofić Magdalena, a tamburások vezetője pedig Matulin Nikola professzor. Az utánpótlás néptáncscsoportot Cenko Monika, a drámaszekciót Crnković Ivanka vezeti.

Az egyesület megyei rendezvényeken, országos fesztiválokon vesz részt, az ország bármely pontjából érkező meghívásnak eleget tesz, de külföldön is szívesen vállal fellépést, aktív résztvevője a muravidi közösségi programoknak, szívesen csatlakozik humanitárius programokhoz is, a

településen pedig egész év folyamán részt vesz különféle rendezvények szervezésében. Ezek közül megemlítenénk néhányat: néptáncosok fellépése Rude Pleternicaban, Donja Motičinában, Prugovacban, Šestineben, Kruševac Kupljenskiben, Nemzetközi Folklórfesztiválon Lentiben (Magyarország), Nemzetközi Fesztiválon Zágrábban, Fityeházon, Molnárban, Lentiben, Baranjski bećarac című manifesztáción Dražban, Duboševiciben, a Muraközi Népdalfesztiválon „Međimurska popevka“ Nedelišćebe, az amatőr drámacsoportok találkozója, a Megyei Tamburafesztiválon Mačkovecbe. Az egyesület 1990-ben lehetőséget kapott a Muraközi Népdalfesztivál „Međimurske popevke” előválogatójának megrendezésére, valamint a Horvát Néptánc-találkozó rendezvényének megszervezésére 1997-ben és 1998-ban. A Mura menti Horvátok Találkozója Murakeresztúron 1990-ben a vidoveci egyesület volt az egyedüli horvátországi résztvevő. Több ízben vendégszerepelt a Muraközi Búcsún Zágrábban, melyet a Muraköziek Hagyományörző Egyesülete szervezett.

Szép hazánkban, Csáktornya, 2013.

A Kulturális egyesület drámaszekciója egyik legnagyobb sikerét az 1995 -ben Murteren megrendezett 35. Horvát Amatőr Színházak Fesztiválján érte el Stjepan Škvorc "Halálos ágyon" című darabjával, amelyen Gabrijel Matulint a legjobb amatőr színésznek járó díjjal jutalmazták. A társaság archívumában megtalálható a "Vidovske zgode i nezgode" (Muravidi történetek) című videokazetta, és a "Vidovčani" CD, valamint a tamburazenekar előadásában Martin Srpak szerzeményei a "Međimurska šipek ruža" (Muraközi rózsabimbó) és "Fkrađena ruža" (Az ellopott rózsza).

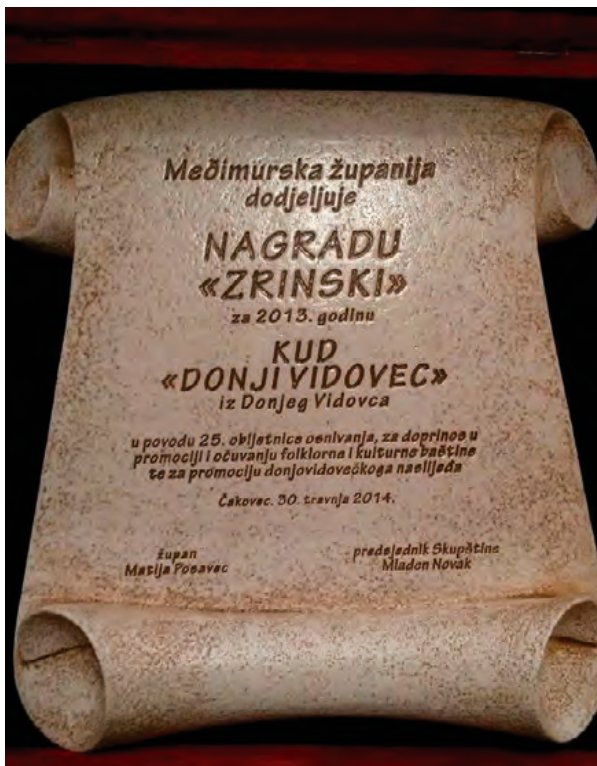
Az elmúlt években kiemelkedően szerepelt a XIV. Autentikus népművészeti fesztiválon "Domaljevačka tkanica", BIH, (2012.), Donji Zemunikban a "Dođi diko u kotare ravne" Fesztiválon (2012.), a 33. Moslavinai Folklórfesztiválon Kutinában (2013.), a Folklórfesztiválon Donja Stubicában (2013.), a Koreografált Néptáncok Fesztiválján, Čakovcebe (2014. és 2016.), a 10. Folklór és a Régi Szokások Estjén "Dalaim a doboz aljáról " címmel Raštane Donji -ban (2015.), a Ludbreg-i Zarándokhéten (2016.), a Biljei Nemzetközi Etno Találkozón (2017.). Hagyományteremtési szándékkal szervezi a Nemzetközi Folklór- és Hagyományok Fesztiválját, a "Vidovo"-t és az "Édesanyámnak ajándékba" c. Nemzetközi Gyermekfesztivált.

Az egyesület szekciói rendszeresen vesznek részt a donja dubravai (Aldódomború) Muraközi Folklórfesztiválon, kétszer is részt vettek a "Lijepom našom" (Szép Hazámban) című műsor forgatásán, és büszkék a "Đakovački vezovi" " c. fesztiválon és a "Vinkovačke jeseni" c. nemzetközi rendezvényeken való részvételre is. Külföldi fellépéseik közé tartoznak a Prágai Fesztiválon való részvétel Csehországban, a Nagy Sándor Fesztiválon Ohridban, Macedóniában, a Tešanjka

Nemzetközi Folklórfesztiválon Bosznia-Hercegovinában, a Krakói Nemzetközi Fesztiválon Lengyelországban, baráti vendégszerepléseken Ljubljanában, Szlovéniában, valamint az "Európa a polgárokért" c. projekt keretein belül szervezett nemzetközi fesztiválokban a romániai Carei városban, valamint Solton és Nyírbátorban Magyarországon.

Az Egyesület megalakulásának 25. évfordulója alkalmából Muraköz megye legrangosabb díjában, a "Zrinski" (Zrínyi) díjban részesült a néptánc és kulturális örökség népszerűsítésében és megőrzésében végzett munkájáért, valamint Muravid öröksége hírnevének gyarapításáért.

A 30. évfordulót 2019-ben az egyesület egész éves gazdag programsorozattal ünnepelte, majd a záró ünnepségre összegyűltek a régi tagok is, és újra bekapcsolódtak az egyesület munkájába.

„Zrínyi” díj, 2013.

Az egyesülethez 2006-ban csatlakozott az utánpótlás néptánc- és tambura csoportja. Negyven aktív fiatal táncos és tamburás (14 éves korig) ápolja szülőföldjének néptáncait és dalait, gyermek-játékait, kiszámolóit. Mára tradícióvá vált szereplésük a helyi rendezvényeken és a Gyermek Folklórfesztiválon Kiszabadkán. Részt vettek a Gyermek Népdalfesztiválon Muraszentmártonban és a Megyei Tamburafesztiválon Nyírvölgyben. Helyet kaptak a Vinkovačke jeseni c. gyermekfesztiválon 2010-ben, a XII. Gyermek Folklórfesztiválon Mala Suboticán a résztvevők közül őket választották ki, hogy képviseljék Muraközt az Országos Horvát Gyermek Folklórfesztiválon, amelyen a 10-14 évesek kategóriájában a 3. helyezést érték el. 2013-ban részt vettek a Zrínyi napok Nemzetközi Fesztiválon, és Nemzetközi Gyermek Folklórfesztiválon Rogaška Slatinában (Szlovéniában) - „Na Gregorjevo 2014”. Úgyszintén Muraköz megyét képviselték a Zágrábi Nemzetközi Gyermek- és Ifjúsági Találkozón Đakovóban a „Mali Vezovi” Fesztiválon, a településükön pedig a Nemzetközi Gyermekfesztiválon „Majci na dar” (Édesanyámnak ajándékba) minden évben számos gyermekcsoportot látnak vendégül.

Az egyesület elnöke Nikolina Matulin, alelnöke Magdalena Krištofić, a titkára pedig Marta Nestić.

A társaság 30. évfordulójának ünnepélye, Muravid, 2019.

13. Nemzetközi Gyermekek- és Ifjúsági Folklorfesztivál, Zágráb 2016.

“Vidovo” Folklor -és Hagyományörző Fesztivál, Muravid, 2018.

30. Nemzetközi Folklorfesztivál, Prága, 2019.

A CulturoCo zenei foglalkozások legfiatalabb résztvevői, Emili Kramar és Toni Jambrešić

Nikolina Cenko Kranjec által készített babák

PESME I KOLA

V našem Međimurju v KUD-u se rada plješe.
 Si se skupa v kolu vrtiju
 I međimurske pesme popevaju.
 Pufaste rukave deklje si poravnavljeju,
 Foldanjke i robaču
 S cvetjem nacifranoga šurca
 Preštimano kožejo.
 Dečki na tamburicama igraju,
 Deklje se kolji bajza vrtijo.
 Čerljeni mašljini po zrako ljetiju.
 Saka bi dekla štela od sebe
 Najlješe pokazati i fajnoga
 Dečka poškomoč kušnoti.

Ana Nestić

"PATKA" (KACSA) VADÁSZ TÁRSASSÁG MURAVID

AZ ELSŐ VADÁSZATI ADATOK MURAKÖZ TERÜLETEIN

Muraköz egy különleges, szigorúan korlátozott terület, melyet északon és délen a Mura és a Dráva folyó, nyugaton pedig a Szlovén Köztársaság határolja.

Dombvidéki és síksági domborzat jellemzi. Nyugaton a Muraközi szőlőhegyek találhatók melyek enyhén északi irányba ereszkednek majd síkságba átmenvén számos patakkal és csatornákkal kereszteződnek.

A történelmi emlékek tanúskodnak arról, hogy a közelmúltban a területet lombhullató erdők borították, amelyeket a tölgy uralt illetve a következő fafajták voltak jelen: szil, bükk, gyertyán, kőris, juhar míg a Mura és a Dráva menti alacsonyabb mocsáros területeken fűzfák, fekete éger erdők borították. A nem átjárható erdők területe egyben a helyi lakosság részére a 13. századtól a 17. századig biztos menedékként is szolgált a tatár és török támadások idejében.

Az ilyen erdőkben különféle vadak is éltek, főleg szarvasok, őzek, vaddisznók, nyulak, nyest, fehér nyest, görény, bizánci patkány, vidra, menyét, vadmacska és különböző vándor madarak fajtái amelyek közül a vadászat szempontjából a mocsári madarak voltak a legfontosabbak. A fácánokról csak később lehet beszélni mivel a Kaszpi-tenger környékéről hozták őket Európába.

A legrégebbi írásos adat a muraközi vadászatról a zágrábi Kaptol nyilvántartásában található, és 1334-ből származik. Ebben a dokumentumban kerül igazolásra, hogy csak a Kaptol rendelkezett kizárólagos vadászati joggal a joghatósággal alá tartozó területeken. A későbbiekben az egyes feudális urak kezdték el gyakorolni ezt a jogukat a birtokaikon.

A vadászat egyik legrégebbi leírása, amely Légrádból indult (akkor még Muraközben, a Dráva bal partján volt található) Elevíja Cselebi tollából származik. A boszniai Mekel Ahmed-pasa 1660-ban követeként érkezett a csáktornyai várba, hogy kiváltsa Mustajbeg Hasanovićot, a bihácsi kapitányt, akit Zrínyi Miklós egy csatában elrabolt. Három napig Csáktornyán maradt és egy vadászatot vett részt. Horvátország számára nagy tragédia kapcsolódik a vadászathoz, Zrínyi Miklós horvát bán halála amely a Dráva bal partja és Kuršanec falu között, a mai Dráva hidaktól kissé keletre Varazsd közelében lévő erdőben történt. Nevezetesen tájékoztatták Zrínyit, hogy Kuršanec környékén hatalmas vaddisznó mozog, amely már több környező parasztot is megölt. Miklós mint jó hírnevű vadász döntést hozott arról, hogy megkeresi és megöli a vaddisznót.

A vadászatra vele együtt számos kíséret is ment, de az ő közvetlen közelében csak egy szolga volt. A magyar modern krónikás Istvánffy a következőképp írja le a tragédiát: 'A bán 1664. november 18-án a Kuršanec közelében a Nagy sziget erdőben vadra vadászott. Találkozva a vaddisznóval

Zvonko Nestić

vadászdárdával (lándzsával) szúrta meg. A sérült vaddisznó megtámadja a bánt, szörnyen szétmancngolja a torkát és a hasát. Miklós nem sokkal később belehal sérüléseibe.

A tragédiának más verziói is léteznek az, hogy Zrínyi nem a vadkan által okozott sérülésbe halt bele hanem gyilkosság történt.

Az 1931.évi vadásztörvénnyel és egyes rendeletekkel bizonyos rendet akartak bevezetni a vadászatba és ennek érdekében különösen megerősítésre került a vadászörtség és ez minden vadászterületen. Ebben az időszakban valósult meg az Alsódomborúban élő híres Hirschler zsidó család első nyilvános vadászterület bérlése Alsódomború, Muravid, Muraszentmária (Alsómihályfalva kivételével) kataszter településeken. A Hirschler családnak a településekkel tíz éves bérleti szerződése volt a Dráva part nagy részére (Posranc alatt) illetve Alsódomború egyik része fa-anyag manipuláció végett.

Franjo Zvonar

Számos üzleti partnereik és ismerőseik miatt volt szükségük a vadászterületekre. A megvalósított bérletet követően erős vadászati őrszolgálatot létesítettek. A fő vadőr, pontosabban a felügyelő Bujan Josip volt, vendéglős és földbirtokos Alsódomborúból. Bármennyire is tudott Hirschler asszonynak hízlelni és vele szoros kapcsolatot ápolni annál inkább gyűlölték őt saját településén. Arrogáns és impulzív természetű volt, saját vendéglőjében vendégeivel való vitáit hajlamos volt korbáccsal (ostorával) rendezni. Illetékességéhez három vadőr tartozott: Alsódomború területéről Vinko Hajdinjak, Donji Vidovec területéről Šarkanj Vid, Muraszentmária területéről Martin Pancer. A Hirschler nemcsak vadászterületeket hasznosítottak, hanem gondoskodottak a vadtenyésztésről és a patakok újratelepítéséről is. Úgy tartják, hogy vadászterületükre ők hozták a fehér galléros fűcánt amelyek korábban ezeken a területeken nem volt megtalálható, de nagyon jól alkalmazkodott és a mai napig megmaradt. Évente többször, a szezon során nagy körkörös nyúl vadászatokat szerveztek, amelyeken vendégeik és kötelező, fizetős hajtók vettek részt. Ekkoriban vadászként csak néhány személy jöhetett szóba, mint pl. valamely tanár, önkormányzati közjegyző vagy alkalmazott, néhány plébános azaz többnyire olyan személyek akik a Hirschler

meghívottaik voltak. Alsómihályfalva területén található vadászterület egy kisebb vadász társasság bérelésben volt melynek tagja Franjo Premec volt a alsódomborúi élelmiszerbolt tulajdonosa. Nestic Mijo (Berta) és még néhány vadász bérelésében volt a Mezovu elnevezésű nagy mező. Ebben az időben nyúlra, fácánra, vadkacsára és libára és minden féle szőrmés állatra vadásztak. A II. világháborút követően már minden sportot, természetet szerető ember foglalkozhatott vadászattal de szervezett módon.

Már 1946. augusztus 01-én megalakult a Donji Vidovec Vadász társasság, az egyesület elnökének Gabaj Pavao, az egyesület titkárának Stirinić Josip került megválasztás Martin Habijan. A társasság az Alsódomborúi társassággal 1947. október 11-én egyesült, mivel az akkori vadászati törvény szerint ezen társaságok egyike sem rendelkezett kellő számú taggal. Ugyanez okból kifolyólag hamarosan csatlakozott Kotor is. Változás történt a vezetésben és a alsódomborúi Đuro Kranjec került megválasztásra az elnöki funkcióra, tapasztalt vadász aki korábban sokat dolgozott a Hirschler családdal a titkári funkciót a alsódomborúi Gabaj Pavao töltötte be. A társasság tagjai voltak: vadászok Muraszentmáriáról (pl.Ivan Kranjec), Alsómihályfalváról (Mijo Bartolić) és Ligetvárról (Ivan Špirk). Az ötvenes évek elején a vadászok száma is növekedett ezért Alsódomborún és a Kotorban található társaságok önállósultak. A vadászok Alsódomborúról, Muraszentmáriáról és Alsómihályfalváról egy önálló vadásztársasságot alapítottak "Patka" (Kacsa) néven. A társaságnak zagrabi tagjaik is voltak.

Szentmise Szent Hubertus alkalmából

A társasság gyakori elnökének Gabaj Pavaot választották meg, míg titkárnak Vlado Zvonart. Vadőri szolgálatot egy ideig Andrija Dominić végezte, majd hosszabb ideig Martin Habijan került erre a helyre aki szintén nagy munka gyakorlattal rendelkezett. A kezdetekben a vadászaton lőtt vadak felvásárlásra kerültek és így a Társasság köteles volt meghatározott számú nyúl leadására. Ezért ilyen célból nyúl vadászatok tartottak, a fogásokat azonnal átszállították a befogadó állomásokra. A nyulakon kívül fácánokra, vadkacsákra, libákra, szárcsákra vadásztak abban az időben mikor a szarvas vadászatot betiltották mert a háború ideje alatt nagyon megritkult a szarvasállomány. A társasság elnöke 1960 -1963 között Drago Peter Muraszentmáriáról, a titkár Vlado Zvonar Muravidről. Drago Frančičet 1963-ban elnöknek választották míg Franjo Pongracot titkárnak akik kötelezettségeiket több mandátumban látták el (Frančič egészen korai haláláig).

A Horvát Vadász Szövetség kérelmére 1964-ben Kotoriba területen lévő társaságoknak integrálódniuk kellett. A közös társaság elnöke Petar Vuletić Kotoribából (egyébként aktív JNA tiszt) míg a titkár Franjo Pongrac került megválasztásra. Érdekes megemlíteni, hogy egyedül csak a "Patka" Vadász társaság, Muravid az integrációba többlet jövedelemmel lépett be míg a többi társaság adósságokkal.

Az 1967 évben a "Patka" vadásztársaság, Muravid megkezdi a vadászház építését a Muraszentmária-Muravid út északi oldalán, e két kataszteri települések határán. Hosszabb ideig a nyolcvanas, kilencvenes években a társaság mint "Patka" vadász egység, Muravid tevékenykedett a "Medimurje" (Muraköz) Vadásztársaság részeként, csáktornyai székhellyel majd a kilencvenes évek elején ismét függetlenné vált. Saját menhelyet is építettek a fácán fiókák részére.

Vadász ház

A múlt század végén a vadászház bővítésre került Dragutin Jakovac és Franjo Grivec hozzájárulásával aki egy időben az elnöki és vadóri kötelességeket is ellátta. Elnöki kötelezettségeket az évek során az alsómihályfalvai Edo Pongrac és Josip Mihalac J látták el, jelenleg az elnöki funkciót a muraszentmáriai Mario Gašparić látja el, a társaság ötven taggal rendelkezik és az eddigi elnevezést a "Patka" Muravid-Muraszentmáriára változtatta meg.

A muravidi Cenko Dragutin társasági tag tragikus halála után elfogadásra került az az ötlet, hogy tiszteletére emléknapot szervezzenek. A Dragutin Cenko emléknapi minden év szeptember elején kerül megtartásra a vadásztársaság tagjainak belső versenyeként, a tagokon kívül rendszeresen a muravidi, alsómihályfalvai és a muraszentmáriai települések egyesületei is részt vesznek. Az utóbbi években a felsorolt települések egyesületeinek szép összefüvetelt, emléknapijait Muraköz megye is támogatásban részesíti.

"PATKA" (Kacsa)
Vadász Társaság tagjai -
Dragutin Cenko emléktverseny

VIDOVČAN” LABDARUGÓ KLUB

'Jedinstvo' Testnevelési Egyesület elnevezéssel került Muraviden 1946-ban megalapításra a helyi labdarugó klub. A klub első elnöke Dragutin Friščić- Barba, a titkár Pavao Markulija volt. Az igazgatóság tagjai voltak: Franjo Dominić-Brunec, Drago Lukša-Bačo, Stjepan Vojvoda és Mijo Zvonar(Šajnov). A történelem során a klub nevét a mai névére “ NK Vidovčan”-ra változtatja.

Megtudtuk, hogy abban az időben az első csapatban a következő játékosok voltak: Vinko Pongrac, Ivan Plačko, Vlado Zvonar, Dragutin Tkalčec, Martin Kranjec, Stjepan Gabaj, Drago Matulin, Ivan Matulin, Ivan Embreuš (Lenart), Dragutin Malić, néha Bogoljub Mravlek, később pedig hozzájuk csatlakozott Slavko Pleše tanár úr is.

A játékosok első mezeit Jelena Hovat (Pekova Ilka) varrta mert saját ingeikben játszottak és csak piros színű rövid nadrágot viseltek. Egy évvel később kapták meg első focicipőjüket, mert addig mindannyian mezítláb játszottak, a focicipő egy minta szerint készült, később pedig Đuro Šestak cipész készítette.

Az évek során a klub játékosai és vezetősége megváltozott és a sporttevékenységek mellett a klubtagok helyi munkarendezvényeket is szerveztek, kulturális és szórakoztató tevékenységekben vettek részt, és évente egyszer vagy kétszer mulatságokat tartottak a szövetkezeti házban, a mulatságok teljes bevétele sport termékek beszerzésére fordították. Időnként öregek- fiatalok és kővérek-sóványok közti labdarugó mérkőzéseket is szerveztek. Az ilyen rendezvény megtörte a falusi élet monotoníáját és csábítóvá tette a hosszú vasárnapi délutánokat.

“VIDOVČAN” Labdarugó klub

A klubhoz különösen hozzájárultak a nagyon hosszú pályafutású játékosok. A “Jedinstvo” klub valószínűleg leghosszabb ideig és legsikeresebb játékosa volt Dragutin Horvat (Vidakov), vele játszottak: Matija Kuzmić (Pevac), Drago Malić, Đuro Lukša, Franjo Nestić (Ac), Miška Zvonar (Jančikov), Alojz Friščić (néma Lojz), Alojz Kopasić, August Dominić (Šmida Gusti), Matija Friščić (Kasarničev), Josip Vratislavski, Habjan testvérek (Hasanovi) - Stjepan, Mijo és Antun, több mérkőzésen Josip és a későbbiekben a hat Matulin testvér: Franjo, Stjepan, Drago, Matija, Branko és Ivan.

A 'Jedinstvo' klubban határozott ideig kiváló játékosok is játszottak: Vlado és Franjo Zvonar, Ivan Plačko, Alojz Hudiček, Juraj Kolenić, Josip Vojvoda, Matija Matulin és Josip Edišar.

Amennyiben a muravidi harmadik generációs játékosokról beszélnénk fontos megemlíteni a következő játékosokat: Ivan Hunjadi, Josip Vojvoda, Đuro Pokolić, Alojz Friščić (Kasarničevog), Vinko Tisaj, Alojzije Žemljic, Ivan Kopasić, Ivan Cenko és Martin Čmrlec (Sabola).

A klub fejlődésében voltak hullámvölgyek és felemelkedések is. A legrosszabb helyzet 1962/63-ban volt amikor a klub megszüntette tevékenységét de ekkor is játszottak a helyi mérkőzéseken, hivatalos versenyek nem kerültek megrendezésre.

Örömmel kerül kiemelésre, hogy 1965-ben ismét újraindult a klub tevékenysége a "Jedinstvo" Labdarugó klub Muravid elnevezéssel. Az akkor edző Kolenić Juraj testnevelő tanár volt.

A labdarugó klub elindításának többek között egyik legérdemesebb személye Josip Sašek Josip. Ő harminc évet töltött el a klubban mint játékos, edzőként valamint különböző funkciók viselőjeként. Az 1965-1970 évek közötti fő csapat játékosok voltak: Stjepan Cenko, Ivan Hujs, Ivan Habijan, Ivan Golubić, Stjepan Hudiček, Drago Matulin, Ivan Kopasić, Mijo Šlibar, Alojz Žemljic, Vinko Tisaj és Vinko Benko.

A "Jedinstvo"-néven a klub 1993-ig szerepelt, majd egy évig a "Medimurjeplet-- Holding" nevet viselte, 1995. januártól a "Vidovčan" elnevezést viseli, a „negyedik horvát ligában- észak” játssza mérkőzéseit. Három csapat került regisztrálásra: pionir, junior, szenior, edzőjük Srećko Gabaj volt.

A végére mondván: - Míg a múltban a játékosok a futballpályán vagy a szövetségi házban öltöztek át napjainkban zuhanyzós öltözőkkel, kerítéssel ellátott pályával rendelkezünk és 1995-től a futballpálya közvetlen közelében aszfaltos kézilabda pálya is található.

A muravidi játékosok neveléséért a nagy elismerés Stjepan Matulint illeti aki éveken keresztül a pionir és a junior csapatok vezetője volt.

A "Vidovčan" Labdarugó klub vitrinében napjainkban körülbelül 100 serleg, diploma és más elismerő oklevél található a sikeresen megnyert kis és nagy futball versenyekről.

Különösen fontos megemlíteni a klub legjelentősebb elnökének nevét, Blaž Jakupakot.

A labdarugó klub a muravidi emberek által elnevezett "Kalanica" parkban található, jelenleg 2 csapata veteránokból és idősekből áll. A szeniorok a 2. megyei labdarugóligában játszanak. 2016-ban indult az Alsó Muraközi Labdarugó Iskola, amely az "Graničar Kotor" Labdarugó Klub, a muravidi "Vidovčan" Labdarugó Klub és az "Dubravčan" alsódomború labdarugó klubokból áll. A labdarugó iskolába 120 fő, 6 és 18 év közötti fiú és leány gyermek játszik, ebből körülbelül harminc muravidi gyerek.

Fontos megemlíteni veteránjainkat, akik az elmúlt két évben Muraköz bajnokai voltak és idén részt vettek a Horvát Labdarugó Szövetség 21. veterán bajnokságán Rovinjban.

"Vidovčan" Labdarugó klub, a klub vezetésével és Blaž Jakupak elnökkel, 2013.

A klub jelenlegi elnöke Nemet Daniel, a klub 105 taggal rendelkezik. A klub saját szurkoló csapattal rendelkezik "Vidi farkasok" akik mindig hűségesen biztatja a játékosokat.

A történelmi áttekintés végén elmondásra került: -Bár Muravidben a futball az uralkodó sportág közel ötven éve, nem szabad megfeledkezni más sportágakról sem, a településen egy ideig női labdarugó klub is működött. Muraköz mindig is a kiváló játékosok "paradicsoma" volt és napjainkban is ez, ha mindenki a saját anyaklubjában játszana hol lenne a végünk?

A muravidi labdarugó csapat a Muraközi Labdarugó Szövetség veterán bajnoki címének megszerzésekor 2020./2021.

MURAVIDI NYUGDÍJASOK HELYI ALAPSZERVEZETE

A Horvátországi Nyugdíjasok Szervezete (Matica umirovljenika Hrvatske), a Horvát Köztársaság legnagyobb nyugdíjas szerveződése, mely 279.000 tagot számlál. A szervezeten belül 370 egyesület működik, a megyei, városi és községi 811 alapszervezet és nyugdíjasklub közreműködése mellett.

Egészen 2001. január 14-ei megalakulásáig, a Muravidi Nyugdíjasok Alapszervezete a Kotori Nyugdíjasok Alapszervezete keretein belül működött.

A munkabizottságba Ivan Hunjadi, Alojzije Friščić és Vinko Cenko kerültek be. A jegyzőkönyvvezetői posztot Ivan Matulin töltötte be. Egyöntetű döntés született a Muravidi Nyugdíjasok Alapszervezetének megalapításáról és annak bekapcsolásáról a csáktornyai székhelyű Muraköz Megyei Nyugdíjasok Szervezetébe. A Muravidi Nyugdíjasok Alapszervezetének intézőbizottságába Ivan Matulin, Josip Šašek, Ivan Hunjadi, Alojz Friščić, Ljubica Kopasić, Vinko Cenko és Marijan Cenko kerültek megválasztásra. A felügyelőbizottságba Marija Cenkot, Alojz Hujst és Stjepan Cenkot választották meg.

Döntés született arról, hogy az alapszervezet elnöke és titkára egyben a csáktornyai szervezet intézőbizottságának és közgyűlésének tagjai legyenek. A kölcsönös segélyalap képviselője Vinko Cenko lett.

Az elnöklő felvázolta az alapszervezet 2001. évi működési tervét. Elhatározásra került, hogy a Intézőbizottság a tervet készítse el havi felbontásban is. Az ülést a Muraköz Megyei Szervezet -Csáktornya elnöke, valamint titkára nyitotta meg, illetve a kotori és muraszentmáriai alapszervezetek elnökei. A 2001-es évben 227 új tag került regisztrálásra. A muravidi szervezet elnöki posztjára Alojz Friščić került, míg titkárnak Ivan Hunjadi-t választották.

Alojz Friščić 2015. január 19-ig látta el elnökségi feladatait, miután az Intéző- és Felügyelő Bizottság ülésén Branka Matulin-t választották elnöknek, a kirendeltség titkári posztjára pedig Ivan Hunjadi került egészen 2016. január 23-ig, mikor is Dragica Lukša vette át a feladatait.

A kirendeltség egész évben rendkívül aktív. Csak néhány a különböző programok közül, melyeken szerepeltek:

Rétesfesztivál Tótszerdahely, Az Arany és Régi Idők Mesterségeinek Napjai, „Kalácsok, kézi portékák és régimódi termékek kiállítása”, május elsejei babfőzés, „Cenko Emléknapi a muraszentmáriai Vadászházban”

„Nagymama süteményei” rendezvényen, Perlak

Sütemény osztás idős és beteg nyugdíjasoknak

A tagok említésre méltó eredményei:

2019. április 27. – 1. helyezés babfőzésben a muravidi egyesületekkel

2019. július 6. – 3. helyezés lengőtekézésben és 3. helyezés darts-játékban a felsőmihályfalvai sporttalálkozón

2019. szeptember 15. – 2. helyezés csoportos, és 3. helyezés egyéni dartsban Katica Lukač - házigazda Zalaújvár– Felsődomború

A 2021. június 27-én tartott éves ülésen tartott választáson a kirendeltség elnökének ismételten Branka Matulin került megválasztásra.

A muravidi nyugdíjasklub elnöke Branka Matulin és titkára Dragica Lukša

MURAVIDI ASZTALTENISZ KLUB

A muravidi asztaltenisz klub egy sport egyesület amely 2014 évtől tevékenykedik a gyerekek és a felnőttek sport- és oktatási tevékenységeken keresztüli összekapcsolás céljából.

A klub elsődleges célja mindenki fizikai aktivitásra ösztönözése és a résztvevők boldoggá és mosolygóssá tétele.

A kezdetekben a klub 30 taggal rendelkezett, az első elnök Nikola Friščič, a titkár pedig Marko Kedmenec volt.

A tevékenységek a muravidi Művelődési Ház termében kerülnek megtartásra. A klub minden évben hagyományos tornát rendez az egyesületek tagjai között. A közös tornán szintén részt vesz nek a Kos Asztaltenisz klub Kotor, Asztaltenisz klub Muraszentmária csapatai.

Minden évben részt vesznek a Muraközi asztaltenisz ligákon ahol szintén kiváló eredményeket érnek el.

Jelenleg a klubnak tizenöt tagja van, jelenlegi elnök Matej Šlibar, a klub titkára pedig Mario Horvat.

A Muravidi Asztaltenisz Klub első tagjai

Kupa nyertesek Z.Matulin, M.Šlibar, M.Lukša

”MRENA” SPORT HORGÁSZ EGYESÜLET

A két nagy folyó, a Dráva és a Mura, több patakkal, tavacskával és mellékfolyóval az alsó Muraköz területén található ezáltal rendkívül alkalmassá teszik ezt a területet a horgászat fejlesztésére. A drávai hal kivételes értékéről szól Szigetvári Zrínyi Miklós levele melyet Csáktornyáról küldött Ungnád Kristóf bárónak, Varazsd urának, amelyben kérelmezi, hogy amint halászhajói kifognak a Dráva folyóban egy nagyobb pontyot küldjék el részére.

Muraviden a lakosság több évszázadon keresztül sport-rekreációs célokból és gazdasági okokból is horgásztak. A két kedvelt horgász módszer az emelőzés és a hálóval való horgászat volt melyek dupla csavart lenből vagy finomabb kenderfonalból szőtt háló használatán alapult. Az úgynevezett “vesszővarsával és a lándzsával való halászat is ismert volt.

”Mrena”
Horgász
Egyesület

A múltban horoggal ritkán horgásztak. Az aranymosók gyakran használták az ún. “nejlon pórázt”, több kisebb horogról van szó, amelyek egy közös középső kenderkötélre vannak kötve. A horgászat hivatalosan sokáig nem került ellenőrzésre főképp a jobbágyság eltörlése után egészen a múlt század harmincas évéig.

Az alsódomború Hirschler család tagjai a Muraközi patakokban elsőként végeztek hal telepítést és nagyobb mennyiségű rákokat is telepítettek.

”Mrena”Horgász
Egyesület háza

A "Mrena" Sporthorgász Egyesület, Muravid 1975. óta működik egyesületi formában. Az első elnök Josip Žvorc, az elnök helyettes Josip Šašek, a titkár August Šarkanj, míg az aktuális vezetőség: Vladimir Kučan–elnök, Tomislav Matulin - elnökhelyettes, Vladimir Lukša - titkár volt. A tagok száma szerint a Muraköz megyei egyesület kisebb társasága közé tartozik, stabilan és folyamatosan működik és nagyon aktív.

Napjainkban a horgászat elsősorban a Dráva folyóhoz és a domborúi csatornához kötődik. A Domború elvezető csatorna partján a társaság által gyönyörű horgász ház került felépítésre, amely nemcsak a horgászok, hanem egyben a helyiek gyülekezési helye is.

A versenyek, amelyeken részt vesznek, elsősorban társadalmi jellegűek, egészen a megyei bajnokságokban folyó csapatversenyekig.

Úszós horgász verseny 2021. – Franjo Zvonar, Dražen Cenko, Josip Šarkanj a klub elnökével Vladimir Kučan és Bojana Petrić polgármester (asszonnyal)

E monográfia összeállítása céljából felvettük a kapcsolatot a számunkra kedves és mindig szívesen látott újságíróinkkal, Mladen Grubić –csal. Hosszú évek óta figyelemmel kíséri Muravid fejlődését, ezért úgy döntött, elmondja nekünk észrevételeit falunkról:

“Csaknem fél évszázada Muraköz keleti szeglete tömegtájékoztatási eszközeinek munkatársa vagyok. Sajnálattal kell megállapítanom, hogy Muravid egészen 1990-ig meglehetősen elszigetelt volt a médiában, részben a média hanyagsága, részben pedig a településnek az élet minden területén mutatott meglehetősen passzivitása miatt. Azóta szorosan figyelemmel kísérem muravidi eseményeket és közzéteszem azokat a médiában. Személyesen találkoztam és beszélgettem, véleményt és információt cseréltem a társadalmi, politikai, kulturális és sportélet számos szereplőjével, mondhatni a hely egész életével, és örömmel osztom meg ezt a monográfia olvasóival.

A változás szelét a múlt század nyolcvanas éveinek végén lehetett érezni, amikor elkezdődött az iskolaépület építése, és fontos esemény volt egy olyan kulturális és művészeti egyesület létrehozása is, amelynek teljesítménye évről évre rohamosan nőtt, s ma ez az egyesület egyike a legjobbaknak mind Muraközben, mind pedig Horvátországban.

Az első többpárti választást Horvátországban 1990-ben tartották, amikor is országos szinten a Horvát Demokratikus Közösség lett a vezető párt. Muravidben megválasztották a helyi közgyűlés tagjait. Érdeemes megemlíteni, hogy ezeken a választásokon Josip Grivec (későbbi polgármester) a szavazatok több mint 70% -át kapta, vele csak Ladislav Plačko jutott tovább az első fordulóban a

szavazatok több mint 50%-ával, a többiek kevesebbet kaptak a szavazatok 50%-nál, csak a választások második fordulója után jutottak be a közgyűlésbe. A Közgyűlés megalakulása után Josip Grivecet választották annak elnökévé, Ignacija Lukšát pedig a Helyi Közösség Tanácsa elnökévé. Később a Közgyűlés elnökének javaslatára megváltoztatták a Helyi Közösség alapokmányát, és bevezették a Közgyűlés alelnöki funkcióját, valamint Josip Jambrešićet választották a Közgyűlés alelnökévé, a HK Tanács alelnökévé pedig Marijan Cenkot. Az új területi átszervezés bevezetéséig és az önkormányzati státusz megszerzéséig (1993) ők voltak Muravid vezetői. Valamennyi tag pártállástól függetlenül egységesen cselekedett a település érdekében, 1992-ben pedig kiváló bemutatkozással, elkötelezettséggel és bölcs politikával sikerült elérniük a községi státuszt, amit az új területi közigazgatási átszervezésről szóló törvény is megerősített, amely decentralizációt hozott, ezáltal gyorsabb, jobb és igazságosabb fejlődést tett lehetővé.

1993-ban az új területi átszervezésnek megfelelően helyhatósági választásokat tartottak, Muravid Helyi Közössége Donji Vidovec (község) önkormányzata lett, amelybe 16 önkormányzati testületi tagot választottak meg, akik később megválasztották a polgármestert és a település vezetőségének tagjait. A községi önkormányzat testületébe csak két párt jutott be, a HSLS 12 képviselővel, a HDZ pedig 4 fővel.

A templom és a plébániahivatal télen. Fotó: Josip Grivec

A képviselőtestület 1993. április 15 -én alakult meg, ekkor választották meg a polgármestert és a községi elöljáróságot is. Ebben a ciklusban a községi testületbe került Josip Jambrešić, Đurđica Jambrešić, Vinko Cenko, Branko Zvonar, Vlado Lukša, Ljudevit Fundak, Stjepan Matulin, Ljubomir Žemlić, Ivan Vidović, Matija Kuzmić, Ivan Kopasić, Ljubomir Lukša (mindannyian HSJ) Matulin, Franjo Grivec, Ignacije Lukša és Dragutin Zvonar (mind HDZ). Meglepő volt, hogy a HSLS tagjai nagy többségük ellenére Damir Lukšát választották polgármesternek, aki a HDZ színeiben indult, Viktor Horvatot a HSLS -ből pedig helyettesének.

Az elöljáróság tagjai voltak továbbá: Katarina Fundak, Dragutin Cenko, Alojzije Friščić, Vilim Kuzmić (mind HSLS) és Dragutin Kolenić (HSS).

Megkérdeztem Josip Grivecet, a HSLS muravidi akkori vezetőjét, aki a szavazók abszolút támogatását kapott HSLS listavezetőjeként, hogy lehet, hogy nem akar polgármester lenni? Azt válaszolta, hogy a választások végeztével el kell felejtetni a párt- és személyes érdekeket, és előtérbe kell helyezni az általános érdekeket. Hozzátette, hogy Lukša úr professzionálisan dolgozik az Önkormányzatban, bízik benne, és ez jó megoldás a kezdéshez, amíg jobban meg nem ismerkedünk az Önkormányzat működésével.

Josip Grivecet választották a községi képviselőtestület elnökévé, Alojzije Matulint a HDZ -ből pedig alelnöknek. Felismerve, hogy nehéz polgármesternek és egyben saját maga titkárának is lenni, az elsőként megválasztott polgármester úgy döntött, hogy folytatja főállású titkári, később igazgatásvezetői tisztségét, míg Josip Grivecet megválasztották polgármesternek, ekkor még a Testület választotta meg a polgármestert, erre a funkcióra csak később vezették be a közvetlen választásokat.

Az önkormányzat és a közgyűlés tagjai, 1992.

Josip Jambrešićet választották meg a községi terület új elnökévé, aki ezt a tisztséget többször is betöltötte már, későbbi ciklusokban pedig képviselő volt a Muraközi megyei Közgyűlésben is, amely tisztséget az első ciklusban az ugyancsak muravidi Vinko Horvat töltötte be. Az önkormányzat tevékenységének kezdete okán kicsit hosszabb szöveget szentelünk ennek az első ciklusnak.

A HSLS (Horvát Szociálliberális Párt), amelyet sok éven át sikeresen vezetett a néhai Vinko Cenko, 1993-tól napjainkig Muravid vezető pártja maradt, a választási eredmények szerint őket a HDZ követte, egy ideig stabil eredményeket ért el a HNS (vezetői Dragutin Kopasić és néhai Blaž Jakupak), de ma a HSLS képviselőinek túlnyomó többsége mellett csak a HDZ -nek és az SDP -nek vannak képviselői. Az első ciklus egy szakasza után Josip Grivec további öt ciklusban töltötte be a polgármesteri funkciót.

Muravid község polgármestere Josip Grivec, Muravid település és egyházközség 770. éves évfordulójának alkalmából tartott ünnepélyén.

2017-ben úgy döntött, hogy nem indul újra, csak a megyei prefektushelyettesi (župan helyettese) posztért, s ettől az évtől kezdve alprefektusként tevékenykedik. Őutána Josip Matulint választották meg erre a tisztségre, de ezt a pozícióját nem tudta megtartani, mert a HSLS, az MP-Független lista és a HNS támogatásával Bojana Petrić győzte le nagy többséggel az idei (2021.) választásokon, s látja el ebben a ciklusban a polgármesteri teendőket.

A már említetteken kívül Matija Kuzmić (HSLS) több cikluson át, Tomislav Horvat (HDZ) és Marinko Čmrlec (HNS) is betöltötte az Önkormányzat Képviselő-testületének elnöki tisztségét, ebben a ciklusban pedig Petra Podravec (HSLS) az Önkormányzat Képviselő-testületének elnöke. Polgármester-helyettesek voltak a már említett Viktor Horvat (HSLS), valamint Vilim Matulin (HSS), Zdravko Crnković (HSS), Vinko Cenko HSLS), Blaž Jakupak (HNS) és Željko Dolenec (HSLS). Ma a képviselő-testület liberális többségét Petra Podravec, Josip Jambrešić, Željko Dolenec, Nenad Lukša, Ljiljana Frišić és Blaženka Cenko alkotják, míg Vladimir Kučan (a képviselő-testület alelnöke) és Tomislav Glavak a HDZ tagjai, Tihomir Žuljić (a képviselő-testület elnökhelyettese) pedig a SDP-t képviseli.

A többpártrendszer bevezetésével (1990.) és számos társadalmi, sport- és politikai szervezet új vezetőinek megválasztásával lehetőség nyílik arra, hogy aktivitásuk révén hatékonyabbá váljak az önkormányzati munka és tevékenység. Megteremtődtek a nyilvánvaló haladás előfeltételei, ami felkeltette a média érdeklődését is, s mindezt szorgalmasan és rendszeresen rögzítette is. Az egyetemes fejlődésért, majd a média terjeszkedéséért külön elismerés illeti a települések vezető embereit, akik jó együttműködést alakítottak ki a területen működő tudósítóval, s így átláthatóan és folyamatosan figyelemmel kísérhetők az ott folyó munka és működés eredményei. Csak néhány fontos megvalósult projektet sorolunk fel, ebben a monográfiában nem jut elég hely mindenre és részletezésre, de meggyőződésem, hogy öt év múlva, pontosabban Muravid 800. évfordulója alkalmából egy új, részletesebb könyv jelenik meg Muravidről.

A kilencvenes évek elejére Nagy-Szerbiának Horvátország ellen tanúsított agresszív politikája, a háborús rombolás és a haza védelme nyomta rá bélyegét. Muravid népe ugyancsak önként állt a haza szolgálatába, és járult hozzá a szabad és független Horvátország megteremtéséhez. A védők az önkormányzattal együtt emlékművet állítottak az elhunyt bajtársaknak, Dragutin Frišić-Keser-nek, aki életét adta Vukovár védelmében, és Vladimir Šajnnak, az 54. önálló zászlóalj parancsnokának.

Muraköz elsőként szabadult fel az agresszor hadsereg megszállása alól, és lett a Horvát Köztársaság első szabad területe. A háború, a sok otthonából kiűzött polgár ellátása ellenére Donji Vidovec kapcsán sok fontos projekt elindításáról és megvalósításáról számolhatunk be. Elkészült és felszerelést kapott az iskolaépület, amelyben óvoda is működik. Optikai kábeleket fektettek le, és modern telefonközpontot nyitottak. Ma talán nem tűnik jelentősnek, de akkortájt már nem lehetett telefonvonalat szerezni, így annak idején nagy sikert aratott. Befejeződött Muravid teljes gázhálózatának kiépítése, és egy új utca is nyílt a szükséges infrastruktúrával. A templom épülete alapos felújításra szorult, elsősorban a tárolóból cukorrépát szállító nehéz teherautók miatt statikailag meggyengült, a többpárti rendszer bevezetése után a nehéz teherautókat kitiltották erről a területről. A helyi lakosok nagy erőfeszítése és önkéntes hozzájárulása révén, Muraköz megye és az önkormányzati költségvetés több évre áthúzódó fontos támogatásával, ezt az értékes, a legszebbnek tartott barokk stílusú templomok egyikét, majd később a plébániát is teljesen felújították. Az községi előljárárság megalakította a Templom Újjáépítési Bizottságot is Andrija Frišić vezetésével. Az alapokat, a statikát, a templomhajó tetejét, a tornyot, az aranyozott gömböt (az aranyat Stjepan Vojvoda adományozta), a homlokzatot, az elektromos hálózatot helyreállították, a templom belsejét pedig színvonalas világítással látták el. Nagy vállalkozás volt ez a kis közösség számára, de az akarat, egyetértés, összefogás és nagy elhivatottság mellett, a szerény önkormányzati költségvetés ellenére, ez a fontos és nagyszabású projekt végül sikeresen valósult meg. Hosszú évek során a Művelődési Ház épületét, amely a kilencvenes évek elején rossz állapotban volt, szanálták és felújították, ma azonban ez egy modern épület, új terekkel és tevékenységekkel. Az alapoktól a tetőig alaposan felújították, kicserélték az összes nyílászárót, szanálták a tetőt és új tereket rendeztek be. Korábban csak egy általános ambulancia, élelmiszerbolt és egy csarnok volt itt, ahol rendezvényeket és esküvőket tartottak. A már említetteken kívül ma van itt egy berendezett terem, nyílt egy modern gyógyszertár, fogorvosi rendelő, az egyesületek tevékenységének terme, egy szép csarnok, egy modern és szépen berendezett önkormányzati hivatal, valamint az önkormányzati

„kommunális felügyelő” hivatala, akinek hatásköre a szomszédos településekre is kiterjed. Rendkívül fontos szerepet tölt be a Perlak városát és Drávadiós községet, Murakirály, Muracsány, Muraszentmária, Muravid, Kotor, Alsódomború és Légrad településeket lefedő „Mura-Dráva” helyi akciócsoport irodája és központja. Nagyon jelentős és fontos intézményről van szó, amely az európai politikával összehangoltan egyre hangsúlyosabb szerepet kap, különösen a már megvalósult pénzügyi támogatások tekintetében, a jövőben pedig még fontosabb lesz az általa lefedett terület számára.

Ugyancsak helyet biztosít egy textilüzem számára is, amelyben jelentős számú munkahely jött létre. Jelenleg mintegy ötven munkahely van az épületben. Jelentős beruházások valósultak meg a közúti infrastruktúra területén, így a településen átvezető főút menti gyalogos-kerékpáros utak, az út kiszélesítése a Kotor felé vezető gyalogos-kerékpáros út mellett, a településközpont rendezése, a posta, cukrászda és sportpark területének rendezése, stb. (Marijan Varga (Alsódomború, Mario Moharić (Muracsány) és Josip Grivec (Muravid) polgármesterek felismerték az Európai Unió jelentőségét és működési mechanizmusát, így ezek az önkormányzatok számos az előcsatlakozási alapokhoz kapcsolódó projektben vettek részt. Ebben a vonatkozásban az első horvátországi projektmenedzsereket itt képezték ki egy EU-projekt keretében, gasztronómiai projekteket, fesztiválokat, stb. is kezdeményeztek, ugyancsak uniós forrásokból létrehozták az első horvátországi Európai Területi Együttműködési Csoportot, amelynek székhelye Tótszerdahelyen (Serdahel) (Magyarországon) van, mivel ott a működésre vonatkozóan egyszerűbb szabályok érvényesek. E három település után mára már más települések, valamint Prelak és Ludbreg városok is csatlakoztak a csoporthoz, hamarosan pedig Varaždinske Toplice is bekapcsolódik munkájukba. Muravid számára fontos fordulatot jelentett a 2016-os év, amikor jóváhagyták az aranymosáshoz kapcsolódó projektet, azaz a tolmácsközpont megvalósítását, majd az Etnopark társfinanszírozását, amelynek kialakítása hamarosan megkezdődik. Emellett finanszírozták a Muraköz ezen részének csatornázására (fővezetékek és tisztító) vonatkozó projektdokumentációt, Muravid és Alsódomború esetében pedig a helyi hálózat projektdokumentációját, mivel ez a két település a magyar partnerekkel együtt már a kezdeti szakaszban, tíz évvel ezelőtt indította el a projektet. A projekt megvalósítása a teljes agglomerációra vonatkozóan folyamatban van, azaz az építkezés folyik. A muracsányi Mario Moharić lett az EGTS (Európai Területi Együttműködési Csoport) első elnöke, ma pedig a muravidi Josip Grivec látja el ezt a funkciót.”

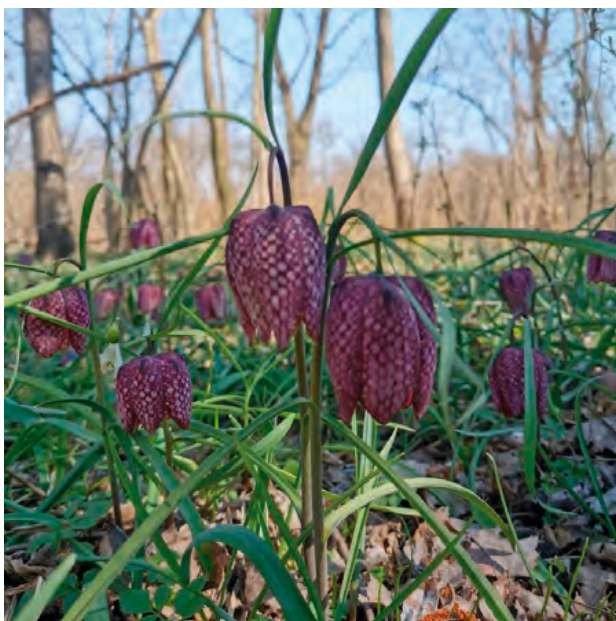

„Drávai arany mosók” látogatóközpont az építkezés kezdeti fázisában

DONJI VIDOVEC JELENE ÉS JÖVŐJE

Végezetül úgy döntöttünk, hogy átvesszük azt a szöveget, amelyet Muravid jelenlegi polgármestere és Muraköz megye jelenlegi főispánhelyettese, Josip Grivec osztott meg velünk.

„Az írásos emlékek szerint Muravid község és település Muraköz legrégebbi települése, 1226-ban említik először. A hely a kézművesség (aranyosok, kosárkötők, molnárak, kovácsok, mézeskalácsosok, szabók, «fljojsarok» (tutajosok) és révészek, cipészek, könyvkötők, fafeldolgozók, pékek és mások) fellelőháza három horvátországi és két magyar megye határán. A település központja Horvátország északnyugati részének egyik legszebb barokk együttese (templom, plébánia-kúria és barokk kegyoszlop), ezt az egységet pedig egy csodálatos kocsányos tölgy, egy védett természeti érték egészíti ki. A község Muraköz keleti részének központjában található, viszonylag közel a Dráva és Mura folyó összefolyásához, a történelmi Bistrec-patak mentén, amely még mindig nagyon tiszta és szennyezetlen.

A védett mocsári liliom.
Fotó: Josip Grivec

Muravid község, amelyet maga Muravid település tesz ki, Muraköz megye keleti részén található. A megyeközponttól 33 km-re fekszik. A település a Dráva bal partjának közelében, a Csáktornya-Kapronca útvonalon található. Három megye találkozik itt: Kapronca-Kőrös, Varazsd és Muraköz megyék. Ez a fekvés lehetővé teszi a kézművesség és a kereskedelem helyi fejlesztését, valamint egy gazdag vendéglátóipari kínálat kialakítását, amelyet egy nagyon szépen berendezett és környezetbe integrált "Golf" szálloda saját fekete sör főzésével különösképpen vonzóvá tesz. A helyszínen két textilüzem működik, egy építőipari vállalat, a "Medimurjeplet" cég, amely különféle termékeket kínál, a Kraljevske slastice cég süteményeket és édességeket gyárt, van egy sikeres, különböző fémtermékeket gyártó „Lukša metal” cég, az „Artner tehnika kft” cég, amely számos tevékenységet folytat, többek között fémszerkezetek és elemek gyártásával, fémépítési, építőipari asztalosmunkákkal, alumínium, PVC és egyéb asztalos- és lakatosmunkákkal, azok telepítésével, karbantartásával és javításával, tűz- és golyóálló üveg gyártásával foglalkozik, kereskedelmi közvetítést végez belföldön és a külföldi piacokon, külföldi cégek képviselőjét látják el. Foglalkoznak továbbá az épületek tervezésével és kivitelezésével, valamint felügyeletével. Hamarosan egy több mint 20 hektáros naperőmű építését is meg kell kezdeni, ezeken kívül pedig más kézműves és családi gazdaságok is működnek a településen.

Muravid településként és önkormányzatként rendelkezik mindazzal az infrastruktúrával, ami képes kiszolgálni a gazdaság és az idegenforgalom igényeit (egészségügyi állomás, gyógyszertár, fogorvosi rendelő, HP hivatal, iskola, óvoda, szálloda, modern kávézók, cukrászda stb.). A kommunális ellátottság tekintetében minden infrastrukturális létesítmény biztosított, a csatornahálózat és a szennyvíztisztítás kivételével, de az építkezés itt is folyamatban van.

Muravid település utcáin agglomeráció valósul meg

A KÖZSÉG DEMOGRÁFIAI FEJLŐDÉSE

Az Önkormányzat területe 13,64 km² (ami a megye teljes területének 1,87% -a), az utolsó népszámlálás szerint a lakosság száma 1399, azaz 102,5 lakos jut 1 km²-re. Így tehát az elért sűrűség Muravid község területén körülbelül 120 lakos / km². Az Önkormányzat demográfiai jellemzői és folyamatai a népesség enyhe csökkenését mutatják, aminek a legfőbb oka az átlagos családméret csökkenése, ami általában a központoktól távol eső települések összességére is jellemző, ez pedig a hatáskörök és források további decentralizációját és a vidéki térségek hatékony támogatásának fontosságát vetíti elő. A lakásállomány elemzése azt jelzi, hogy a háztartások és az állandóan lakható lakások száma kiegyensúlyozott arányban van, ami azt jelzi, hogy összességében véve nincs lakáshiány, de a lakások száma több, mint a háztartások száma. A háztartások teljes száma kevesebb, mint a lakásoké, az üres lakások száma pedig több mint ötven. Pontos számokat és pontosabb képet a lista már folyamatban lévő elemzésével kapjuk meg. A nem lakott lakások egyébiránt potenciális turisztikai szálláshelyként is használhatók.

Muravid terciális struktúrát alakít ki, a környező településekhez képest pedig a legnagyobb turisztikai potenciállal rendelkezik. Muravid az a hely, amelynek fejlődése évszázadok óta a Dráva folyóhoz kötődik. Közeliében még mindig jelentős erdőségek találhatók. Az erdők és a mezőgazdasági területek szélén étellel teli ligetek találhatók. Kitűnő lehetőséget jelent ez a vadász- és horgászturizmus számára, ez a terület Ausztria, Németország, Olaszország és a szomszédos Szlovénia turistái számára különösen érdekes, elsősorban szépsége, a megőrzött táj, vad- és halbősége, valamint biológiai sokfélesége miatt. Donje Međimurje (Alsó Muraköz) megőrizte a Mura folyó, valamint a Bistrec és a Rakovnica patakok természetes környezetét, valamint a biológiai sokféleség és a kockás lilium gyönyörű növényének megőrzése érdekében lehetőséget teremtett a Bistrec-patak és a tavak revitalizációjára is. A közelben található a nagy "Dubrava" vízerőmű. A vízerőmű mellett található a Dráva egykori folyómedre, amelyet ma vadvízi evezésre, valamint vízi élőhelyek, madarak fotó szafarijaira használnak. Ezek a vízfelületek, az erőmű vízgyűjtő tava, üzemvízcsatornája és a Dráva régi medre halakban rendkívül gazdagok, számos horgászversenyt rendeznek ezeken a helyszíneken. A "Golf" szálloda, egy nagyon szép létesítmény, harmonikusan illeszkedik a környezetbe, szálláshelyei, akárcsak az ott működő

golfiskola és a tervezett új létesítmények a turisztikai kínálat tekintetében további lehetőségeket kínálnak. A nagyon szép és modern kávézók, cukrászda, péksütemények és mézeskalács-termékek gazdag választéka, az aranyosítás hagyományát ápoló igen aktív „hajósok”, a Dráván történő csónakázással és a többi lehetőséggel még inkább növelik a turisztikai kínálatot.

Nada Lukša, az utolsó mézeskalács készítő Muravidről

Ezek azok az alapvető erőforrások, amelyek Muravid rendelkezésére állnak, és amelyek a természetközeli turizmus fejlesztése szempontjából is rendelkezésére állhatnak.

A Dráva régi és új medre közötti helyen, ahol gyakran most is nem szervezett (illegális) kempingezők ütik fel tanyájukat, van érdeklődés a természetes környezethez illeszkedő ökológiai bungalók építése iránt.

A nyugati országokból, többek között Hollandiából is kiinduló kerékpárutak elérték Magyarországot. A Mura folyó mentén kialakított kerékpárutak továbbépítése folytatódna az eddig Ausztriában, Szlovéniában és Magyarországon megépített úthálózathoz kapcsolódva. Ennek a nagy kerékpártúra-útvonalnak Muraviden is át kell haladnia. Az ismert európai szakértő, Dr. Martin Schneider-Jacoby szerint 2010-ig 250 ezer nyugat-európai kerékpáros turista lesz jelen a közép- és kelet-európai kerékpárutakon.

Ha ehhez hozzávesszük Muraköz környékén megforduló évi mintegy 100 000 turistát, akkor valóban kiváló alapot kapunk a természetbarát turizmus fejlesztéséhez. Jelenleg Donji Vidovec önkormányzata tolmácsközpontot, hamarosan pedig Etnoparkot, valamint, minden valószínűség szerint, kempinghelyet is épít majd. A Dráva régi medre rendkívül alkalmas természeti környezet megfigyelésére és a tájban való gyönyörködés élvezetére, emellett érdeklődésre tarthat számot raftingolás és kajakozás vonatkozásában is. A környékünkön lévő Drávát övező szép tájat és magát a természetesnek megőrzött Dráva folyót mintha csak a kenu- és kajakpályák kialakítására teremtették volna. A Mura teljes horvát szakasza ugyancsak alkalmas kenuzásra és kajakozásra. Raftingolni rövidebb szakaszokon gumicsónakokban is lehetséges. A "Veliki Pažut" különleges zoológiai rezervátum közelsége további fejlesztési lehetőségeket nyit meg. A Muravidtől északra található természetvédelmi táj (erdők, rétek és ligetek) iránt nagy érdeklődést mutatnak a madármegfigyelők és a természet szerelmesei, ezért meg kell tervezni és ki kell alakítani a túraútvonalakat, felállítani egy fagerenda emlékházat és egy emlékművet Zrínyiek tiszteletére a Kletnica erdőben, ahol a kúriájuk állt. Muravid és Alsódomború között ugyancsak meg kell jelölni azt a helyet, ahol a kereszténység kora előtti horvátok szentélye állt. A Dráva folyó mentén, Muravid közelében fürdőhelyet kell létrehozni, a fürdőhely számára pedig még jobb megoldás lenne a régi Bistrec-patak egy részének revitalizálása és fürdőhely kialakítása ott, ahol a Topličina nevű helyen meleg víz bugyogott a felszínre, s ahol valószínűleg még ma is meleg víz törne a felszínre néhány méteres kimélyítés után. Meg kell jegyezni, hogy nálunk sok sportolási lehetőség van, a szomszédos helyeken pedig különféle egyéb lehetőségekre is mód nyílik, rendelkeznek például egy lovas központtal, van egy sárkány kifutó- és leszállópályájuk, a 16 kilométer hosszú és 8 kilométer széles vízgyűjtő tavon pedig egy kialakított vitorlaskikötőjük. Muravid szórakozást szolgáló létesítményei között van egy szálloda, kávézók, cukrászda, valamint ilyen célt szolgál a Kulturális és Művészeti Egyesület "Vidovčani" nevű dráma- és tamburica szekciója, de kiválóak a folkloristák és szavalók is. Különlegességként meg kell említeni a kiváló és nagyon aktív hímző csoportot. A kínálatban megtalálható a „mead” (gvirc) is, egy nagyon ritka ital, amelyet Muraköz egyik utolsó mézeskalácsosai állítanak elő. Helységünk különleges vonzereje a barokk plébánia-kúria, templom és kegyoszlop (védett műemlékek), valamint a gazdag művészeti és történelmi értékű szakrális berendezési tárgy.

Muravid gazdag történelmi, természeti és kulturális örökséggel rendelkezik.

A kis Muravid naggyá válik ha a helyi plébániahivatal gazdag múltját megtekintjük. Itt található Muraköz megye egyik leggazdagabb etnikai gyűjteménye. A Szent Vid templom plébánia hivatalában már évek óta a muravid önkormányzat és egyesületek közös szervezésében kerül megrendezésre a Múzeumok éjszakája rendezvény.

A kulturális örökség megőrzésének fő letéteményese a nagyon aktív Kulturális és Művészeti Egyesület, valamint a nyugdíjasok alapszervezete. Ennek a kulturális egyesületnek (KUD) a dráma szekciója minőségi szempontból Horvátország legjobbjai közé tartozik, soraiban pedig ott tudhatja Horvátország legjobb amatőr színészét is.

Éves rendezvény, Virrasztás, Muravid, 2014.

Gabrijel Matulin

A község egy nagyon színvonalas monográfiát is megjelentetett, amely a szakmai folyóiratok szerint Horvátország egyik legjobbjá lett. A monográfia a település 770. évfordulója alkalmából készült el, Muravidet pedig nemrég Kolinda Grabar Kitarović, a Horvát Köztársaság akkori elnöke, előtte pedig Stjepan Mesić elnök is meglátogatta.

Donji Vidovec hagyománya a kézművesség. Ezen a vidéken itt volt az első „fonás”-iskola (1904), a "Vidovske korpe" (muravidi kosarak) és más fűzből kézzel készített termékeket még ma is forgalmazzák a világ minden táján, de vannak itt háncsból készült termékek is (cekkerek, papucsok stb.). Ma a meglévő létesítmények mellett a hagyományos kovácsolás, gabonaőrlés, faúsztatás, a fafeldolgozó szakmák, a lábbeliket gyártó kézműves szakmák, az aranymosás felélesztését kellene ösztönözni elsősorban... Ezeknek a szakmáknak egy részét csak a turizmus keretein belül lehetne

ösztönözni. A településen még mindig állnak a régi kovácsműhelyek, amelyek kis múzeumokként szolgálhatnak. Tervek készülnek egy malom eredeti formában történő felállítására, az aranymosás hagyományának ápolására és bemutatására, amellyel kapcsolatban Muravid maga is hírnevet szerzett (Mária Terézia a vidi népnek is engedményt adott a Mura, Dráva és Száva folyókon végzett aranymosásra). A település ápolja a hímzés, horgolás stb. hagyományát, évente többször rendeznek kiállítást kézműves termékekből, amelyekből Ausztráliától Kanadáig szinte a világ minden szegletében megtalálható egy-egy példány.

Szeretnénk megőrizni és fejleszteni a település kulturális és történelmi központjának különösen értékes emlékeit. Úgy véljük, hogy a Horvát Köztársaságban azon kevés helyek egyike vagyunk, amely megőrizte természeti és kulturális sajátosságainak évszázados hagyományát. A központban találhatóak mindazok a középületek, amelyekkel egy fejlett településnek rendelkeznie kell (iskola, templom, kúria, posta, önkormányzat székhelye, üzletek, gyógyszertárak, orvosi rendelők), valamint egy pompás kocsányos tölgy uralta védett park.

Muravid önkormányzatának épülete

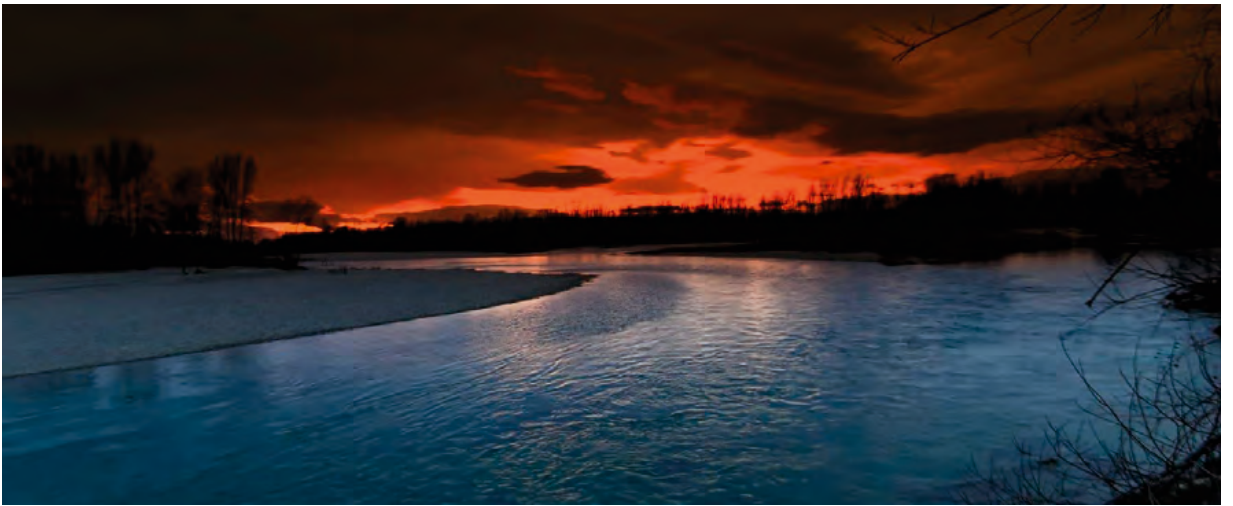
Muravid új területrendezési tervében meg akarjuk határozni azokat a helyszíneket, ahol halastavakat lehetne kialakítani, amelyekhez tiszta és egészséges víz jutna a Bistrec-patakból, amelynek medrét legalább egy régi szakaszon is revitalizálni kell. A horgászszövetségek által végzett vizsgálatok azt mutatták, hogy a sebes pisztráng sikeresen tenyészthető ebben a vízben, ami a víz kiváló minőségéről tanúskodik. Annak érdekében, hogy a halastavak vize a lehető legjobban ki legyen használva, házi libák tenyésztésére szolgáló helyek kialakítását tervezzük, amelyekhez pedig vízfelületekre is szükség van. Ily módon többfajta előnyhöz juthatnánk, valamint hozzájárulnánk egy ritka és veszélyeztetett őshonos horvát baromfifajta, a Dráva menti liba megőrzéséhez és fejlesztéséhez.

Figyelembe véve a kontinentális terület előzőekben leírt turisztikai vonatkozású előnyeit, úgy véljük, hogy Muravid településen egyedülálló turisztikai kínálatot lehetne kialakítani, az alábbiak szerint:

- a Dráva folyó mesterséges és természetes medre közötti kapcsolat bemutatása,
- vízimalom működésének bemutatása,
- aranymosó munkájának bemutatása,
- tutajozás és bemutatása,
- fűz vesszőből készült termékek előállításának bemutatása
- mézeskalács termékek és hagyományos „gvirc” italok (mézbor, mézsör stb.) előállításának bemutatása és kóstolása,
- fekete sör előállításának bemutatása,
- rafting a régi Dráván,
- betekintés az eredeti műhelyekbe: kovácműhely, cipészkedés, ács, szövés és szabás, csuhé- és vesszőfeldolgozás,
- fürdés a Dráván és a revitalizált Bistrec-patakban,
- turisztikai település kialakítása hagyományos, szalmával fedett faházakkal,

Bízunk benne, hogy terveink, amelyeket mindenkor a felmerülő feltételekhez, igényekhez és lehetőségekhez kell hozzáigazítanunk, az Európai Unió új költségvetési időszakának forrásaiból és más anyagi eszközökből fokozatosan meg tudnak valósulni.

Naplemente a Dráva folyón Josip Grivec objektívéből

STIHA STIHA TRGCI: RAZA POKOLIC
MAGAR: MAGYAR SZEPRE

STIHA, STIHA

R. Pokolić

*Stiba se zažari zora i stiba se rezdeni,
stiba sonce ide gori, stiba dete v ziplki spi.*

*I po travi kaplje rose blješčiju se stiba, stiba,
stiba se več veter zdiže, rose bo nestalo stiba.*

*Tak te stiba, stiba štimam i stiba te rada imam,
stiba na večer dojdi k meni i kušni me stiba, stiba.*

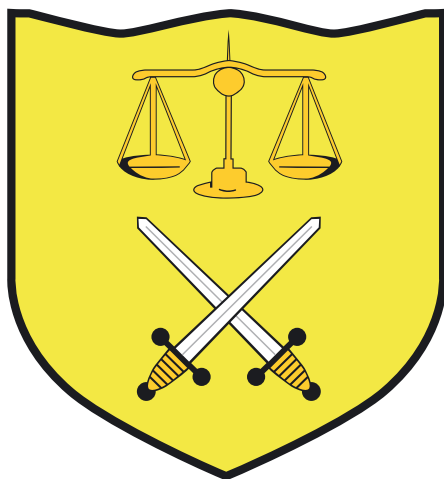

A település központjában felújított kápolna

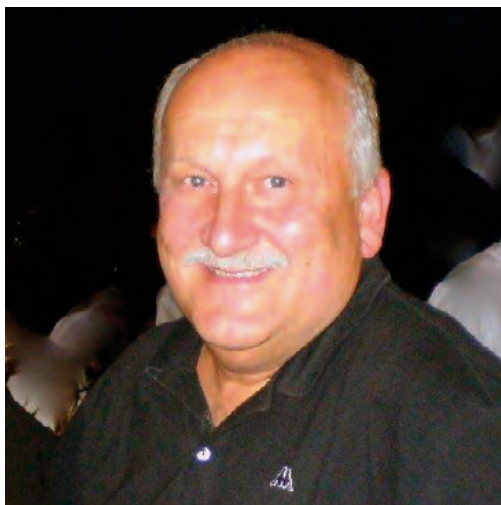

MURAVID ZÁSZLÓJA

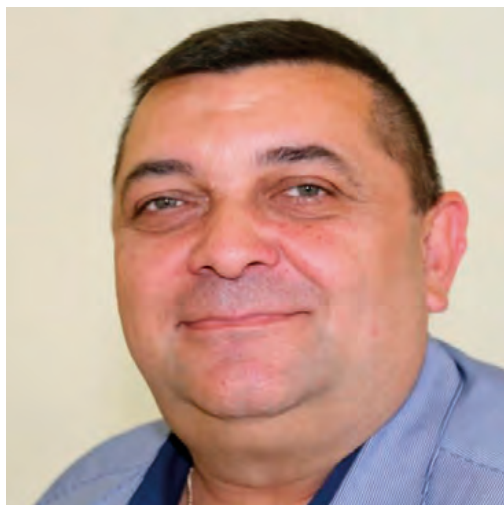

Damir Lukša (1993. – 1995.)

Josip Grivec (1995. - 2017.)

Josip Matulin (2017. – 2021.)

Bojana Petrić bacc.inf. (2021.)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Külön köszönetemet fejezem ki Muravid összes egyesületének, Mladen Grubić újságírónak, Josip Grivec Muraköz megyei prefektushelyettesnek és mindenkinek, aki bármilyen módon segített összegyűjteni ezeket a szövegeket és fényképeket.

Bojana Petrić, bacc. inf., Polgármester (asszony)

Fordítói megjegyzés:

Tisztelt Olvasó!

A muraközi térségben található falvak és városok többsége horvát elnevezésük mellett magyar névvel is rendelkezik. Ebből kifolyólag a muraközi helynevek a könyv fordításában magyar nyelven szerepelnek a következők szerint:

Alsódomború - Donja Dubrava
Alsómihályfalva - Donji Mihaljevec
Csáktornya - Čakovec
Dalajles - Dragoslavec Selo
Drávadiós - Orehovica
Felsőmihályfalva - Gornji Mihaljevec
Kisszabadka - Mala Subotica
Kotor - Kotoriba
Légrád - Legrad
Ligetvár - Draškovec
Murakirály - Donji Kraljevec
Muracsány - Goričan
Muraszentmária - Sveta Marija
Muraszentmárton - Sveti Martin na Muri
Muravid - Donji Vidovec
Perlak - Prelog
Zalaújvár - Pribislavec
Nyírvölgy - Mačkovec